

Списание
за екология
и горско
стопанство

Излиза от 1899 г.

ГОРА

1/2008

2⁰⁰ лв.

STIHL®

www.stihl.bg

9 770861 757009

www.gorabg-magazine.info

Сред природата, както у дома.

Доверете се на качеството от STIHL. Като водеща световна марка за моторни триони STIHL вдъхновява с уреди, които са идеално приспособени за работа на открито. Всеки модел съчетава оптимално управление с

убедителен комфорт, независимо от това дали се използва за подготвяне на дърва за огрев или за професионална поддръжка на гората. При STIHL винаги ще намерите уреда, с чиято помощ ще се справите и

с много други задачи по полето, покрай дърветата и храстите. За целта се обърнете към най-близкия до Вас дистрибутор на STIHL - той с удоволствие ще Ви консултира при избора на подходящия за Вас продукт

Издание на Държавната агенция по горите

Защото я има

На пресконференция на 2 юни 2007 г. министър-председателят на Република България Сергей Станишев обяви създаването на Държавната агенция по горите. На пресконференция на 14 януари 2008 г. министър-председателят представи промените в Закона за горите. Когато бъдат приети от Парламента, те ще осигурят възможност за стопанска дейност на сегашните държавни лесничейства, като се преобразуват в предприятия по смисъла на Търговския закон. Ще се възстанови фонд „Българска гора“, чрез който ще се инвестира в дейностите в горите, ще се засили и охраната на зеленото богатство на страната. Същевременно ще се готви и нов закон, който, ако до края на полугодието влезе в сила, ще реши натрупалите се от последните 10 години проблеми в горите.

Ще очертае и бъдещето им.

Ако, разбира се, остане тази тенденция в политическото пространство. Защото вече се задава и друга - да се разпокъсат горите и да се раздадат на общините, пък каквото ще да става. Макар че се знае какво става - близо 130-годишната горска история съхранява фактите, свързани с управлението на горите.

В средата на януари лютата зима наистина се превърна в природно бедствие. Браконieri масово посегнаха към гората, независимо чия е, дори и към градски и крайградски паркове.

В публичното пространство отново започна да се тиражира, че незаконно се добиват почти милион куб. м дървесина. Като прибавим и апетитите на общини и частни лица за гори, редно е да попитаме защо се случва всичко това?

Отговорът е безкрайно лесен.

През 2006 г. горите заемат 3.7 млн. дка със запас над 530 млн. кубика. Запасът е увеличен почти 2.5 пъти в сравнение с 1940 година!

Това богатство не е дар божи, а е залесено и отглеждано от българските лесовъди.

Но това не се проумява днес от тези, които гледат да изсекат, заграбят и дори да запалят гора.

Защото я има.

Все още...

В броя

- 2 **Срещи: За горите и хората на Костенец**
- 6 Дискусия: Възобновяването на издънковите дъбови и церови гори: проблеми и грешки
- 10 Да спрем пожарите в горите!
- 12 **Леденото бедствие в ДДС „Витиня“**
- 14 Ценоразпис за организиран ловен туризъм в държавните дивечовъдни станции и държавните лесничейства през 2008 г.
- 16 България в ЕС: Състоянието на горите в Европа
- 18 **Технологии: Съвременна горска техника - тенденции в развитието на дърводобива у нас**
- 21 Пресконференция: Перспективи за развитие на горския сектор
- 23 Изложби: Реалното и извън него
- 24 Гост на редакцията: Лесовъдът инж. Христо Въчовски
- 26 **Фотоконкурс**
- 27 Осма среща на собствениците на оборудване от фирмата Wood-Mizer в България
- III „Хускварна“ с нов магазин

На корицата
Снимка Йордан ДАМЯНОВ

Главен редактор:
инж. БОРИС ГОСПОДИНОВ
boris@dag.bg

Редактори:
ЕКАТЕРИНА ИЛИЕВА
eiporova@abv.bg
СВЕТЛАНА БЪНЗАРОВА
light@dag.bg

Литературен
и рекламен сътрудник:
ЮЛИЯ СЪБЧЕВА
yulia_sabcheva@abv.bg
(в броя)

Технически редактор:
ТЕМЕНУЖКА МАРКОВА
nushkamarkova@abv.bg

Фоторепортер:
ИОРДАН ДАМЯНОВ

Графичен дизайн:
ГЕОРГИ-МОМЧИЛ ПОПОВ

Агрес на редакцията:

София 1303, ул. „Антим I“ №17,
тел.: 988-86-42; 989-55-40/Б. 212; 213;
тел./факс: 988-04-15.
<http://www.gorabg-magazine.info>,
E-mail: gora@dag.bg

BIC TTBBBG22
IBAN BG39 TTBB 9400 3121 0404 50
СЖ „Експресбанк“ АД, клон София.
Печатни коли 4. Формат 1/8 от 60/90.

Броят е подписан за печат на
21.01.2008 г.

Индекс 20346.

Годишен абонамент - 20.00 лева.

Отделен брой - 2.00 лева.

Отпечатано в „Фатум“ ООД

CONTENTS

- 2 Meets: The people and the forests of Kostenet
- 6 Discussion: Restoration of coppice oak forests - problems and faults
- 10 Let's stop the wildfires in the forests!
- 12 Icy disaster in State game breeding station „Vitinia“
- 14 Pricelist for organized forest tourism in state game breeding stations and state forestry boards for 2008
- 16 Bulgaria in EU: State of the European forests
- 18 Technologies: Today forest technique - tendencies in timber processing
- 21 Press conference: Prospects for forest sector development
- 23 Exhibition: The real and over real
- 24 Guest in editor's office The Sylviculturist - Forest Engineer Hristo Vuchovski
- 26 The elders
- 27 Eight meeting of Wood-Mizer equipment owners in Bulgaria
- III „Husqvarna“'s new shopping centre

Подробна информация за дейността на Държавната агенция по горите може да намерите на Интернет адрес www.dag.bg

Костенския водопад

Прохода Траянови врата

Вили Костенец - местността, където Рила е най-зелена

Рила е най-великолепната планина българска. Това е голям къс от Алпите, фърлен в пъпа на Балканския полуостров - с геометрическа точност - както ще се убедите при първия поглед на картата. Както винаги, великият „репортер на природата“ Иван Вазов казва нещата точно. Слава Богу, и физическата карта на Балканския полуостров не се е променила за 105 г., откакто поетът е видял „първ път Рила“. А най-удивителното е, че и онова „Зелено! Навред зелено: лесове/гори, гори до кръгозора, /зелени чуки, долове,/ в зеленина потъва взора...“ пак си е там. Това зелено се ширва от височината, историческа при това, Горна черква, то е по склоновете на Ихтиманската Средна гора - южни, топли, заоблени, покрити с хубави смесени гори, в прохода Траянови врата. То смайва край буйния Костенецки водопад, който пада със страшна и великолепна сила в Чавча, или Стара река. Тръгнеш ли на юг - вече си в буферната зона на Националния парк „Рила“. А заиздигах ли се към Белмекен - очарован си завинаги. Това са най-вечните символи на този край, древни като самата история на Констанция.

Свърнеш ли от магистралата, още в Момин проход усещаш, че си пристигнал в своята планина. Защото кой ли не я е възпявал, а тя все продължава да

За горите

учудва с това, че нищо не отнема, а само дарява сестивата на умеещия да вижда. Случайно или не, но и пътят до лесничейството минава като към важно и даже тържествено място. За да стигнеш там, минаваш град, или гара Костенец, минаваш с. Костенец, навлизаеш в летовището Вили Костенец и чак в края на пътя, в подножието на прочутия водопад, е администрацията на Държавно лесничейство - Костенец. Почти никъде другаде в България горските администрации не притежават такъв природен историзъм, така да се на място - органично съляло се с природата, както Костенецкото лесничейство. Само част от постройката на първата горска канцелария, вдигната през 1912 г., е запазена и вплетена в сградата от по-модерни времена. А данни за първа организирана горска служба тук съществуват от 1908 г. - имало една гървена барака за горските стражари.

До 1925 г. само гърводобивът и пашата на огромни стада овце се развиват в лесовете по северните склонове на Рила. През паметната за цялото население на Костенец 1925 г. гората в м. Къоравица е опустошена от силен ветровал. В тихата кротка Рила това е незапомнено от историята явление. То обаче става повод да се извършат и първите залесявания. Бурният XX век прошумява над старите девствени гори и над порастващите след масови залесявания насаждения и остава за поколенията резултата от добрата воля на лесовъдите. Те не са взели нищо излишно от гората, а са ѝ дали всичко, което е

било нужно. Тези лесовъдци са били на държавна служба и са стопанисвали държавна гора.

В началото на съвсем друг век гората, запазена и променена към добро, разказва други истории. Площта на лесничеството е 16 538 ха, като залесената е 15 135 ха, със средна възраст 48 години и общ запас 2 189 445 куб. м, с добър среден прираст на хектар - 3.20 куб. м. Нейното разнообразие е запазено и увеличено. В района на лесничеството са разпространени естествено растящи дървесни видове като бял бор, смърч, ела, бяла мура, бук, зимен дъб, блазун, цер, габър, които образуват както чисти, така и смесени насаждения. Основният запас създават иглолистните - 1 025 485 м³ (47 %) и издънковите насаждения - 976 462 м³ (45 %). Допреди 8-9 години и темповете на залесяванията са били високи. И сегашният лесоустройствен проект предписва залесяване 1048 дка годишно. Само че това предписание се изпълнява само в държавните гори, а поради липса на пари не надхвърля 170 дка годишно.

Така стигаме до основната промяна, която претърпяха горите на Костенецкото лесничество в началото на XXI век - 11 379 ха, или 69 %, са вече общински горски фонд, още 9 % са частни гори. Управлението, стопанисването и ползването на гората държавата упражнява само върху 22 % от площта. Не е място да коментираме правилността на акта по

възстановяване на общинските гори, защото са върнати на общините (те са две - Костенец и Долна баня) не срещу нотариални актове за притежаване. А и на много места още сегат в гората триангулационните точки на границите на държавния горски фонд от 1925 г. - камъни, на които времето осемдесет години не е отмило надписа „ДФ“, а днес изведнъж - общински. Но е място да отбележим, че лесничеството няма право да се откаже от охраната на цялата територия, а само в прословутата ихтиманска посока проблемите с ромските набези върху гората и нападенията върху горските стражари са постоянни. Не може да следи и за препродаването на частните имоти - а тази „операция“ е вече в пълен ход в частните гори.

Летните пожари, в които са засегнати 2000 дка гори, пак бяха грижа на горските от държавното лесничество, въпреки че по-голямата част от обхванатите в пламък гори са общински. Курортът Момин проход дължи оцеляването си в пожара, предизвикан в частен имот, на Държавното лесничество. Известно време за общинските гори в Костенец се грижи лесничеството с договор, но от 2004 г. има общинско предприятие. Там върви само дърводобив, а на залесяването не се обръща внимание. До края на 2007 г. общинските гори на Долна баня с договор стопанисва ДЛ - Костенец. Най-шокиращото е, че

и хората на Костенец

Директорът на ДЛ - Костенец
инж. Йордан Илиев

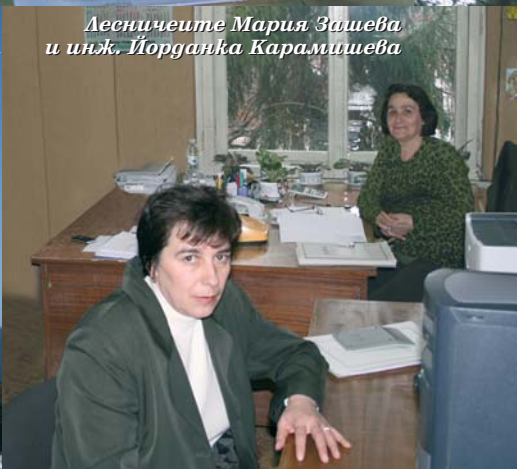
Лесничият Димитър Стоев

Рилските гори са високопродуктивни - тези
столетници имат запас над 640 м³/ха

Храм „Успение Богородично“,
възстановен в м. Горна черква

Лесничките Мария Зашева
и инж. Йорданка Карамиева

преди последните избори гората наистина бе чиста разменна монета - кандидатите за кметове щедро обещаваха гърва за населението. Сега ги искат от гържавните гори, а не от общинския фонд.

Държавно лесничество - Костенец, работи добре с четирите фирми, извършващи гърводобив в ДГФ. Една от тях е „Онтрейд“ ООД с управител инж. Сашко Борисов. И през тази година лесосечният фонд е усвоен, като са добити 5535 м³ гървесина, а приходът е над 200 000 лева. Между другото е направен разчет, че и при този обем на лесосечния фонд, и въпреки малката площ на ДГФ поделението може да се изгържа като гържавна структура с абсолютно всички функции, които се възлагат на гържавно лесничество по Закона за горите, но ако се регистрира по Търговския закон.

За рилските гори можем да разказваме дълго и с любов, защото ценността им все още не е нарушена и те са гордост на българската природа. А запазена е тя в резултат от труда на хората, които работят в Държавното лесничество - Костенец. И четирите участъка на поделението са със свой неповторим облик, но общото, което обединява работещите тук, е незасегната от модерния устрем на времето чиста любов към делото, за което са призвани. Все още тук се тачат традициите на потомственост на работещите в горите, което е естествено за този лесист край. Почти всички са от този район, с рилска кръв. Лесничият Димитър Стоев

и старши лесничият Борис Кацаров са на работа от 1965 година. Бащата на Кацаров е бил горски, а внукът му, след като завършва професионалната горска гимназия в Долна баня, вече работи в горите. Лесничият Мария Зашева е вече с 30-годишен трудов стаж в лесничеството, а синът ѝ работи в ДЛ - Пазарджик, както и счетоводителката Любка Стаматова. Почти 25 години служи на гората и лесничият инж. Йорданка Карамешева, 20 - горският стражар към IV-ти участък Кирил Николчев. Отдавна служи на гората и Георги Стоянов - шофьор-механик. Приятно ни бе да разговаряме с тях, защото обичта им към работата не е престорена. След тях вървят и по-млади хора - такъв е зам.-директорът инж. Васил Младенов, горският стражар Димитър Лесев, който с невероятно майсторство подкарваше старичката УАЗ-ка по горските пътища, и съвсем нова смяна, която започва да отброява трудовия си делник с началото на XXI век - като старши лесничият инж. Костадин Тодоров, който работи в лесничеството от 2002 година. На младите няма да им бъде лесно в професията, но се надяваме, че хубавият им планински ген ще помага.

Директорът на лесничеството инж. Йордан Илиев няма в рода си хора, свързани с горската професия, но е типичен представител на старата, „романтична“, бихме казали, школа на българския лесовъд. Защото е твърдо убеден, че „лесовъдът трябва да обича това, което прави“. Неговият път в професи-

Инж. Сашко Борисов

Георги Стоянов

Димитър Лесев

120-годишно насаждение от ела, смърч и бял бор в курортна гора

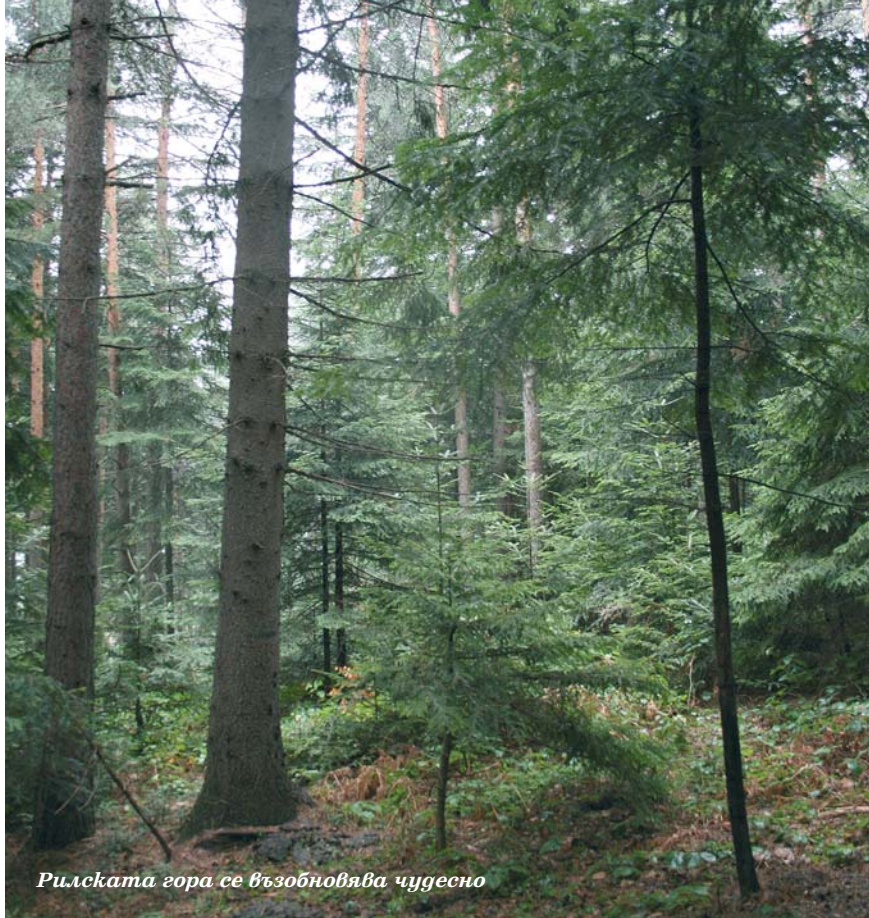
Горски кантон „Бистрица“ в Долна баня

ята също е традиционен - роден в ихтиманското село Стамболово, завършва ВЛТИ през 1970 г., след което две години е лесничей в ГС - Боровец, след това зам.-директор, от 1979 г. до 1991 г. е директор. След това е в „политическа немилост“ и работи в ДЛ - Боровец, като главен инженер и старши лесничей. Всъщност в Боровец той оставя ярка професионална следа - в залесяването, в дърводобива, в строежа на сградите, а курортът Боровец дължи своето очарование на горите, стопанисвани от едно от най-добрите лесничейства. Затова в ДЛ - Костенец, инж. Йордан Илиев е приложил най-добрия си професионален опит.

И когато напускаме този мил край, съпроводени от първия истински сняг на настъпващата зима, довършваме стиха на Вазов „Зелено“: „Смарагдена е планината, / в зелено къпе се душата, / и сенките, и светлината“.

А когато душата се къпе в зелено - няма страшно.

Светлана БЪНЗАРОВА
Снимки Йордан ДАМЯНОВ

Рилската гора се възобновява чудесно

Инж. Йордан Илиев е доайен сред директорите на лесничействата у нас. Професионално, със сърце и разум, спокойно той завършва трудовия си път. А ето какво казва за него началникът на РУГ - София, инж. Милко Христов:

- Изминаха 40 години, откакто инж. Илиев се посвети на работа в полза на българската гора. Това е доста време, но и ползите от неговото дело ще останат дълго в съзнанието на всички ни с популяризаторската му работа, с научно-техническите му въвеждания, които реализира в горското производство. Точно заради тези качества през 1985 г. той бе отличен със сребърна значка на НТС по лесотехника. А оттогава инж. Илиев направи още много. Така че, ако мерим заслугите му в лесовъдството, той е готов за орден.

Неговите ценни съвети, опитът му и чисто човешките отношения, с които инж. Йордан Илиев ръководи лесничейството в Костенец, са особено показателни за младите колеги, защото много ярко маркират ценността на лесовъдския труд за обществото. Образно казано той допринесе толкова много за гората, че дори вековните дървета ще помнят неговата работа.

Колективът на ДЛ - Костенец. На първа редица отляво надясно - зам.-директорът инж. Васил Младенов, директорът инж. Йордан Илиев и Иван Георгиев - главен счетоводител

Административната сграда на лесничейството

През втората половина на 50-те години се слага началото на нов период, на една мащабна по своите размери и без precedent в историята на горското стопанство и на други страни работа по превръщането на по-голямата част от издънковите гори в семенни. Във връзка с превръщането проф. М. Даков предлага свой метод. Същността на метода се състои в следното: в дадено издънково насаждение да се проведе система от отгледни и възобновителни сечи, които да осигурят превръщането му в семенно. Същевременно през целия възпроизводителен процес да се добиват максимални количества средна дървесина, предимно минни подпори. (Хр. Върховски, Ст. Димитров, 2003).

Не искам да влизам в спор за научната стойност на известния метод за превръщането на издънковите гори в семенни високостъблени и за неговата българска оригиналност. Но не може да се отмени с мълчание фактът, че този метод е наложен за универсално практическо приложение върху целия национален горски фонд без предварителното му експериментирание по профила на развитието на процесите по превръщането: от началните фази на възобновителните процеси до завършващата фаза (пробирки) в новото високостъблено насаждение или поне до фаза прореждане. Това експериментално изследване би трябвало да обхване цялото горскорастително разнообразие на тези гори и тогава - въз основа на получените резултати, да се пристъпи към по-широкото му приложение. Обемът на предвидените за възобновяване насаждения трябва да бъде проектиран в зависимост от обективните дадености (финансови и специализирани трудови ресурси, пласмент на дървесината и т.н.), обезпечаващи успешното развитие на процесите по превръщането. В противен случай методът, без предварително експериментирание и обективно проектиране, е просто една идея. Тази идея е провокирала приемането и налагането на Национална програма по превръщането на почти всички нискостъблени издънкови гори в семенни високостъблени.

Днес вече се отчита, че методът, който цели глобалното и универсално превръщане на издънковите гори в семенни високостъблени, се провали. Защото по-голямата част от тези гори вече не могат да бъдат спасени от динамично развиващите се процеси на деградирание. Тези процеси лавинообразно обхващат почти всички издънкови дъбови и церови гори в посока от сухите месторастения към по-свежите. Неоспорим факт е, че неговото дългогодишно прилагане е съпроводено с много практически провали, които са стрували и ще струват значителни средства за държавата, а сега и за другите собственици на гори.

Какви са грешките от мащабното и универсално приложение на този метод върху издънковите дъбови и церови гори?

ПЪРВО. Първоначалните срокове по превръщането на издънковите церови и дъбови гори в семенни високостъблени са проектирани да бъдат приключени за период от около 40-60 години. Това е пределът на възрастта на количествена им зрелост, след която започва рязък спад в прироста и загуба на дървесна маса. Приблизително около тази възраст приключва пери-

одът на физиологичната им зрелост и започва възрастта на стареене. Това пък означава, че след тази възраст започва период на физиологично отслабване, понижаване на жизнеността, заболяване и отмиране, или накратко казано: започват процесите на изреждане и деградирание. От началото на внедряването на метода (1956-1957 г.) до сега са изминали 50 години. За този период реално са превърнати по 1

% от предвидените и определените за превръщане гори, а според отчетните данни към 2000 г. площта на издънковите дъбови и церови гори се е увеличила. През 1965 г. общата им площ е била 489 314 ха, а през 2000 г. е увеличена на 623 629 ха. Според официалната обосновка това нарастване идва от горите за реконструкция, част от които са пренасочени към превръщателния клас. През същия този период високостъблените дъбови и церови гори са нараснали с 5480 ха. Към

Възобновяването проблеми и

Д-р инж. Йордан ПЕТРОВ

тази цифра са включени и изкуствено създадените насаждения от дъб и цер. Тук са включени и младияци, в които предстои провеждането на началните отгледни сечи - осветления и прочистки, които са най-важни в процеса по превръщането. Защото, ако във възобновените насаждения след окончателната фаза на главната сеч не се проведат качествено и в строга последователност тези отгледни сечи, насажденията отново се превръщат в издънкови. А тези отгледни сечи не се провеждат поради недостиг на средства, липса на специализиран трудов ресурс и не на последно място - липса на конкретна отчетност и отговорност по реализирането на тази програма.

Но дори и да приемем, че това увеличаване на високостъблените дъбови и церови гори е реално и идва само от естествено възобновените издънкови насаждения в семенни високостъблени, това представлява едва 0.88 % спрямо оставащите за възобновяване 623 629 ха. Това означава, че според обективните си възможности за срок от 50 години от тези 623 629 ха издънкови гори реално бихме могли да превърнем в семенни високостъблени само около 1 %. Тогава при този темп на работа колко години ще са ни необходими, за да превърнем всичките тези предвидени за превръщане гори? Цифрата е смущаваща - ще са необходими около 5000 години.

През този период ще продължаваме да ги „въртим“ през десетки ротации на издънково възобновяване. При всяка ротация (турнус) ще сечем подлес от храсти, ще

Изредено издънково церово насаждение със 100 % покритие от подлесна растителност

на издънковите дъбови и церови гори: грешки

разораваме пог склопа, ще внасяме жълъд и фиданки, ще провеждаме главни и отгледни сечи, т.е. ще изпълняваме някаква част от възобновителните мероприятия, тъй като няма да имаме пълния размер на необходимите средства и специализиран трудов ресурс, за да се изпълнят всичките необходими мероприятия в необходимата строга последователност поради огромния брой и обем на обектите. И по тази причина ще ги превръщаме отново и отново в издънкови.

Важното е, че и сега над 60 % от издънковите дъбови и церови гори се водят към превръщателния клас, макар че голяма част от тях вече са преминали през една ротация на превръщане, през периода на която са били провеждани известна част от мероприятията по превръщането. Но поради неуспешното превръщане е последвал нов период на издънково развитие и отново са върнати в превръщателния клас, като вече една голяма част от тях са изредени и деградирали гори с понижена жизненост и продуктивност и с обилен пълнеж от глог, грян, грака, мъжгрян, келяв габър, клен и други, и както и да ги причисляваме, те реално са преминали в по-голям клас - за реконструкция, или според последните Указания на НУГ (2007) в „нискостъблени“. Излиза, че след 50 години упорит труд се връщаме на изходна позиция, като сме влошили състава и продуктивността на първичните издънкови гори.

Какъв е изводът? Този метод не е съобразен с обективните възможности на системата в горите като цяло. Превръщането се оказва един много скъп, много

сложен, дългосрочен и отговорен процес. А универсалното и глобално превръщане на почти всички издънкови гори е просто една абстрактна идея.

„Съгласно метода до сега (1980 г.) от 45 до 60 % от тия гори следваше да са превърнати в семенни. А от церовите над 2/3 да са превърнати в дъбови семенни. Това обективно не можеше да се получи и не се получи. Природата не слуша предписания и не търпи насилия! Методът се провали... Създаването на категорията „Издънкови гори за прерастване“ скрива от общественото неуспеха на метода и практически узаконява застаряването на издънковите гори. Това крие още по-лоши последици...“ (Ж. Дончев, 1982).

Действително вече по-голямата част от горите за превръщане са на възраст над 50 години, застаряващи, с динамично развиващи се деградационни процеси - загиване на основния дървостой, изреждане и плътно развитие на подлесна растителност.

ВТОРО. Една от основните научни обосновки на метода е превръщането на почти всички издънкови церови гори (до IV бонитет) в голната горскорастителна зона на равнинно-хълмистия подпояс на ксеротермичните дъбови гори в семенни високостъблени от благуи и зимен дъб. Известно е, че след многогодишно практическо упорство и заравяне на хиляди тонове дъбов жълъд от благуи и зимен дъб, и залесяването на милиони фиданки пог склопа на издънковите церови гори, тази теоретична обосновка не получи реално потвърждение. Възобновяването в тази насока приключи с провал. Но научните среди, които провокираха та-

зи идея, не намериха кураж да си признаят грешката и за съжаление в лесоустройствените проекти все още продължават да се проектират мероприятия, насочени към възобновяването на издънковите церови гори с благуи или зимен гъб.

В какво се състои грешката? Тази научна обосновка е производна на теорията, според която в долната горскорастителна зона на церовите гори доминирало на цера в сегашния състав е следствие от провежданите в исторически аспект неправилни изборни сечи, при които с предимство са се изсичали благуи и зимният гъб, като е оставян церът, който впоследствие е заемал освободените пространства. И според тази теория по-голямата част от месторастенията в този район, заети от доминиращия цер, е подходяща за нормалното развитие на благуи и зимния гъб.

„Неправилната селекция, която човекът е вършил столетия чрез сечи и други действия, е довела до надмощие на цера пред другите видове. В Лудогорието и Добруджа над 80-90 % от церовите гори са от I-III бонитет, а от общата площ на горите в Силистренско, Исперихско, Новопазарско, Шуменско и други те заемат 70-90 % от площта на стопанствата. В тези и други райони, от една страна, гъбовете са имали значително по-широко разпространение, но церовият подраст като по-бързорастящ и оставен без отглеждане е награснал гъбовия, заглушил го е и го е изместил от състава на горите. От друга страна, неправилно водените сечи, при които не е ограничавано разпространението на цера, а са сечени гъбовете, са довели чрез тази неправилна селекция до увеличаване на участието на цера. Фактът, че гъбовете са изместени от цера в редица райони на страната, обосновава и нуждата от възстановяването им на тези места чрез смесени гори с участието на цер и други видове гъб. Това мероприятие е изключително важно за Североизточна България, където са съсредоточени 1/2 от площите на церовите гори.“ (М. Маринов и колеги, 1995).

В противоречие на тези твърдения ще посоча следните няколко факта:

◆ В района на Североизточна България и най-вече в района на средновисоките (300-400 м) и високите (над 400 м) плата на Лудогорието, в близост до градовете Бяла, Попово, Разград, Шумен, Дулово и други все още съществуват локализирани естествени горски масиви, в които доминират благуи и зимният гъб. Тези градове в исторически аспект са стари селища и по всяка вероятност горите са били обект на активна човешка дейност. Или негативната изборна сеч в тези гори се е провеждала поне толкова интензивно, колкото и в останалите церови гори на Североизточна България. Те също са сечени многократно в периода на издънковото им стопанисване, но са запазили доминиращото участие на благуи и зимния гъб, защото или надморската височина е по-голяма, или се намират върху сенчести, по-свежи месторастения. В другите смесени гори, където доминира церът, месторастенията са по-сухи. При тях церът преобладава не само процентно спрямо общия състав, но и по бо-

нитет. При тези смесени гори благуи или зимният гъб се развиват с два или три бонитетни класа по-ниско. Освен това в тези гори церът е в много по-добро здравословно състояние при всички класове на възраст.

◆ Как да обясним доминирането на благуи и зимния гъб в издънковите гори на Източна Стара планина (ДА - Старо Оряхово), където вероятността да се е провеждала негативна изборна сеч с цел добив на елитна гъбова гървесина е много по-голяма, отколкото във вътрешността на района на Североизточна България, където доминира церът. Сравнителните данни за почвено-климатичните условия показват относително еднакви показатели с изключение на това, че районът на Източна Стара планина е под влиянието на Крайморската климатична зона, където въздушната влажност е по-висока. По всяка вероятност това е причината за запазването и доминиращото развитие на благуи и зимния гъб в долната горскорастителна зона на гъбовите гори в този район, както и в предпланинието на Странджа, а не въображаемо антропогенно въздействие чрез посочените негативни изборни сечи. Напротив точно тук би трябвало в исторически план да са се извършвали най-опустошителните изборни сечи за елитна гъбова гървесина, защото са в близост до черноморския воден транспорт. Но въпреки това благуи, а не свежите месторастения и зимният гъб доминират в състава на горите.

◆ В района на Североизточна България все още има запазени стари къщи, строени преди 150-200 г., където основният материал е гървеният гредорег. В тези къщи няма друг градивен материал, освен церови гъски и греди. Да посочим старинния архитектурен комплекс в Разград. Тогавашните строители са подбирали цера, защото е по-устойчив на вредители и гниене. В района на Разград и сега има достатъчно строителна гървесина от благуи и зимен гъб, което означава, че нищо не е пречело на хората да подбират строителна гървесина от тези видове, но те са предпочитали цера. В този смисъл, ако е била провеждана някаква изборна сеч в този район, тя е била насочена повече към изсичане на цера, отколкото на другите видове гъб.

◆ Преди 100 години във вътрешността на Североизточна България не е била развита някаква мощна гървопреработвателна дейност. Съществували са малки бърбарски или коларски работилници, чието потребление на гъбова гървесина в сравнение с наличния запас от гъб е нулево. Нека да не пренебрегваме факта, че само преди 100-150 г. лесистостта на района е била двойно по-голяма. Къде е отивало тогава това огромно количество гъбова гървесина, за да се промени съставът на горите?

◆ Предполагането, че от този район се е добивала елитна гъбова гървесина за износ към Средиземноморските гържави (икономически по-високо развити в миналите столетия), е неоправдано. Защо трябва да се добива от вътрешността на района, след като има предостатъчно количество в крайморските райони на Източна Стара планина и Странджа. Сега генерирано от горите на Североизточна България се из-

насят огромни количества гървесина за вътрешния пазар, към черноморските пристанища, към Румъния и т.н. и гората пак съществува в относително неизменен състав.

Хората в района на Североизточна България през миналите столетия са ползвали гървесината основно за отопление и за дребни строителни нужди. Те са селили гората наред, защото това е най-лесният начин за добив. До началото на периода по превръщането на издънковите гори в семенни високостъблени сме заварили една стройна система на издънково стопанисване, гарантираща висока продуктивност и устойчивост на тези гори. Не е имало почти никакви изборни сечи или, ако е имало някакви частични изборни сечи, те не са се водили с такава интензивност, че да са въздействали върху промяната на основния вид състав.

Промяната на видовия състав в горите на този район може да се обясни само с промяната на климата - от по-влажен към по-сух, а не от някаква въображаема негативна изборна сеч. Такава промяна се е развивала в продължение на столетия. Тя се развива и сега и вече на по-сухите церови месторастения келявият габър и мъждрянят изместват цера и съответно на по-ниските и по-сухи дъбови месторастения церът измества дъба. В този смисъл възобновяването на церовите гори с благун и зимен дъб е голяма грешка.

В рамките на този район и сега съществуват локализиран участък с доминиращо участие на благун и зимен дъб, но те заемат месторастения с по-висока почвена и въздушна влажност и представляват едва около 5 % от общата площ на горския фонд на района. Именно в тези локализиран участък възобновяването с благун и зимен дъб би дало по-добри резултати, отколкото в относително сухите месторастения на церовите гори. И точно тук би трябвало да се концентрират възможностите по превръщането на издънковите гори в семенни, а не върху целия горски фонд на издънковите гори.

Неправилни изборни сечи действително са провеждани в почти всички издънкови дъбови и церови гори, но като част от възобновителната програма и са научно обосновани в метода. Това са началните отгледни сечи I, II и III етап на младите издънкови гори, където с предимство са подложени на сеч всички гървета от I клас на растеж и най-добрите от II клас. А това са издънковите стъбла на най-младите коренови системи, които са и най-жизнени. Защо сега младите издънкови церови насаждения на възраст от 20-25 г. са масово заболели и започват да съхнат? Защото чрез изсичането на гърветата от I и най-добрите от II клас на растеж са унищожени младите коренови системи, които са били на една или максимум на две или три ротации на сеч, с много по-висок жизнен заряд, отколкото оставените за доизрастване по-слабо развиващи се стъбла, които са издънки на старите коренови системи, преминали през повече ротации на сеч. Освен това „Отсичането на гърветата, достигнали размерите на минни подпори, всъщност доведе до генетично обедняване на нашите гори“ (В.

Стилицов, 2002).

При едно нормално издънково стопанисване, при турнус на сеч около 20 г., застаряващите пънове (коренови системи) последователно загиват в зависимост от тяхната възраст и на тяхно място се появяват млади стъбла от семенен произход, с млада коренова система, много по-жизнена, продуктивна и устойчива в сравнение с тези, които са преминали през няколко ротации на сеч. При този нисък турнус на сеч семенните фиданки успяват да се запазят до сечта и при следващия турнус вече участват в строежа на насаждението.

„Този процес има за резултат непрестанна подмяна на старите пънове с млади и едно непрестанно обновяване и подмладяване на тези гъсти млади гори.“ (Ж. Дончев, 1967). Това е биологията на развитието на издънковите дъбови и церови гори - те са вечно подмладяващи се гори, при условие че се стопанисват при нисък турнус на сеч. Така стопанисвани, те са в постоянно равновесие на жизненост, устойчивост и продуктивност.

При изпълнението на научните обосновки на метода, чрез изсичането на гърветата от I и най-добрата част от II клас на растеж фактически е била унищожена най-продуктивната, най-жизнената и най-устойчивата част от гървостоя и са се понижали жизнеността, устойчивостта и продуктивността на горскорастителната система като цяло.

Вместо заключение, нека признаем, че резултатите от 50-годишното приложение на метода показват, че в него би трябвало да се заложи друго тематично съдържание, което съответства на тези резултати, а именно: метод за превръщането на високотурпродуктивните издънкови дъбови и церови гори в деградирани, нископродуктивни гори. Има ли някъде по света държава, която в продължение на 50 години упорито да превръща и да продължава да превръща високотурпродуктивните си устойчиви горски системи в нископродуктивни, деградирани и слабоустойчиви гори с цената на много труд и много средства?

Редакцията на сп. „Гора“ *приканва специалистите от горската наука и практика да направят коментари по публикуваната тема. Мненията ще бъдат публикувани.*

КЛИМАТЕТ
СУШИЛНИ ЗА ДЪРВЕСИНА
GSM: 088 9 424 678
GSM: 089 8 614 581
www.klimatet.hit.bg
e-mail: klimatet@abv.bg

ДА СПРЕМ ПОЖАРИТЕ В ГОРИТЕ!

Темата за пожарите в горите през отминалото лято бе на челните места в новинарските емисии и не слезе от първите страници на вестниците. Тя вече е атрактивна, свързана с ужасяващи събития - гората гори със страхотна сила, пожарникари преодоляват неимоверни трудности, за да спасяват от огнения ад села и хора, в небето кръжат вертолети и самолети, изливайки тонове вода. Идва помощ и от чужбина... С тези думи започва една статия в сп. „Гора“ през 2001 г. С тези думи можем да започнем и днешна статия. Въпросът защо горят горите на България остава възможно най-актуален и за новата 2008 година. С приближаването на пожароопасния сезон (който, да припомним, през 2007 г. започна още от януари) трябва да потърсим механизми за превенция от пожари в горите. **Нека припомним статистиката за България от последните 20 години:**

За периода 1987-1990 г. в горите на страната са регистрирани 487 пожара в горския фонд. Горят 23 165 гка.

През 1991 г. пожарите са 73, а изгорялата гора е 5110 гка.

През 1992 г. те достигат 602 броя (най-много за изминалите 40 години!), като унищожените гори са 52 428 гка. Тогава се питахме дали 1993 г. няма да подобри печалния рекорд на 1992?

През 1993 г., в зората на демократичните промени, при горещо лято и стотици умишлени палежи, бяха регистрирани 1196 пожара, като изгоряха 172 640 гка горски фонд!

През 1994 г. пожарите са 667, а изгорялата площ е 141 074 гка.

През 1995 г. те са само 114, а унищожените гори - 5496 гка.

През 1996 г. цифрите са съответно 246 броя и 21 549 гка.

През 1997 г. - 200 и 7767.

През 1998 г. - 578 пожара и 69 672 гка.

През 1999 г., първата след проведената реформа в горите на България, горят 82 908 гка, при 320 пожара.

През 2000 г. пожарите достигат 1710, а площите - 574 062 гка.

През 2001 г. цифрите са съответно 825 и 201 523.

През 2002 г. - 402 пожара и 65 136 гка.

През 2003 г. - 452 пожара и 50 004 гка.

През 2004 г. - съответно 279 и 11 509.

През 2005 г. - 241 пожара и 14 556 гка.

През 2006 г. пожарите бяха 388, а изгорялата площ - 35 149 гка.

2007 г. завърши с 1478 пожара и 429 967 гка.

За 20 години са бушували пожари върху 1 963 715 гка!

Днес се питахме дали 2008 г. ще подобри някоя от досегашните печални рекорди, или ще успеем да я направим преломна в борбата срещу запалванията и пожарите?

ГОРСКИТЕ ПОЖАРИ през 2007 г.

№	Регионално управление на горите	Брой	Площ, гка	%	В т.ч. върхов
1.	Берковица	146	80 943	18.83	3264
2.	Благоевград	84	4902	1.14	996
3.	Бургас	55	12 968	3.02	3841
4.	Варна	117	6639	1.54	119
5.	Велико Търново	83	15 449	3.59	767
6.	Кърджали	83	67 422	15.68	17 940
7.	Кюстендил	119	13 698	3.19	997
8.	Ловеч	163	66 533	15.47	4033
9.	Пазарджик	91	16 385	3.81	4785
10.	Пловдив	101	12 284	2.86	3177
11.	Русе	37	3062	0.71	83
12.	Сливен	66	44 030	10.24	5380
13.	Смолян	45	52 310	12.17	20 505
14.	София	53	3871	0.90	1692
15.	Стара Загора	185	27 171	6.32	2637
16.	Шумен	50	2300	0.53	62
Всичко		1478	429 967	100	70 278

ОПОЖАРЕНА РАСТИТЕЛНОСТ гка %

1.	Иглолистна	68 607	15.96
2.	Широколистна	308 544	71.76
3.	Смесена	15 636	3.64
4.	Триви, незалесени площи и мъртва горска постилка	37 180	8.65
Всичко		429 967	100

ВИД НА ПОЖАРА гка %

1.	Низов	359 689	83.66
2.	Върхов	70 278	16.34
Всичко		429 967	100

СОБСТВЕНОСТ гка %

1.	Държавна собственост	259 114	60.26
2.	Общинска	61 936	14.40
3.	Частна	105 057	24.43
4.	Църковна	2200	0.51
5.	Собственост на юридически лица	1660	0.39
Всичко		429 967	100

ПРИЧИНИ брой %

1.	Мълния	13	0.88
2.	Военна стрелба	7	0.47
3.	Транспортно-технологични (искри)	27	1.83
4.	Късо съединение	23	1.56
5.	Цигара	106	7.17
6.	Сметище	39	2.64
7.	Опожаряване на стърнища	340	23.00
8.	Опожаряване на пасбища	381	25.78
9.	Умишлен палеж	82	5.55
10.	Туристи	51	3.45
11.	Ловци	2	0.14
12.	Работници на открито	26	1.76
13.	Пироман/психопат	1	0.068
14.	Деца	11	0.74
15.	Друга известна причина	129	8.73
16.	Неизвестна	240	16.24
Всичко		1478	100

Придобивки

С откриване на парков информационен център на 31 октомври 2007 г. Дирекцията на Природен парк „Шуменско плато“ отбеляза своята 12-та година. Изграждането на информационния център продължи почти година и стана възможно благодарение на Държавната агенция по горите и спомоществатели от Шумен.

На тържественото откриване за пръв път беше издигнат флагът на Природния парк. Част от церемонията бе прерязването на триколюборната лента и символичното засаждане на дръвче. В небето полетяха балони с пожеланията на гостите, а желаещите направиха първата обиколка с велосипедите, които центърът ще предоставя на туристите за ползване.

Информационният център се намира в най-посещаваната от туристи

Природен парк „Шуменско плато“ с нов информационен център

и гости на града зона от Природния парк. До него може да се стигне с автомобил или пеш по асфалтов път, който отвежда към паметника „Създатели на българската държава“ на Шуменското плато.

Малката кокетна сграда на Центъра разполага с две зали. В първата посредством красиви фотоси, информационно пано и карта са представени всички природни и национални паркове в страната и зоните по Natura 2000. Във втората зала интерактивен модул представя основната информация за ПП „Шуменско плато“: жива и нежива природа, културно-историческо наследство и дейности на парковата дирекция. С помощта на „Телефон за разговор с птици“ могат да бъдат прослушани гласовете на повече от 40 вида птици. Посетителите могат сами да проверят дали познават следите на обитателите на Парка, а интерактивната диорама „Гласовитите обитатели на Шуменското плато“ пренася в света на животните. На друг интерактивен модул „Туристически маршрути в парка“ са предста-

вени основните туристически маршрути и по-атрактивни обекти за посещение в ПП „Шуменско плато“. Информационният център има богата библиотека и видеотека. Тук посетителите ще могат да получат информация от експертите както за ПП „Шуменско плато“, така и за всички други категории защитени територии.

Експертите от Дирекцията на парка изразяват надеждата, че информационният център ще стане предпочитано място за срещи и инициативи на хора, които обичат природата и се вълнуват от проблемите по опазването ѝ. Целогодишно ще се провеждат екологични и приложни занимания с деца и младежи, семинари, изложби и разнообразни дейности, които ще допринесат за популяризирането и опазването на ПП „Шуменското плато“ като част от регионалното и национално природно богатство.

Дарина Иванова
ДПП „Шуменско плато“

Държавното лесничейство в Широка лъка с нова сграда

На 16 ноември 2007 г. бе тържествено открита новата административна сграда на ДЛ - Широка лъка. Официални гости на тържеството бяха: председателят на ДАГ доц. Стефан Юруков, зам.-председателите инж. Росен Попсавов и инж. Йордан Радославов, областният управител на Смолянска област д-р Петър Фиданов, кметът на община Смолян г-жа Дора Янкова, кметът на с. Широка лъка г-н Александър Каврошилов. Присъстваха също началниците на регионалните управления по горите в страната, целият колектив на РУГ - Смолян, както и всички директори и главни счетоводители на лесничействата, намиращи се на територията на Регионалното управление, бивши служители на Държавно лесничейство - Широка лъка, председателите на горско потребителските кооперации: Стой-

*Гостите на тържеството (отдясно наляво):
доц. Стефан Юруков -
председател на ДАГ;
инж. Йордан Радославов -
зам.-председател на ДАГ;
инж. Росен Попсавов - зам.-
председател на ДАГ; инж.
Тодор Кушлев - директор
на ДЛ - Широка лъка; Дора
Янкова - кмет на община
Смолян; г-р Петър Фиданов -
областен управител
на Смолянска област;
инж. Асен Карабов - начал-
ник на РУГ - Смолян; Алек-
сандър Каврошилов - кмет
на с. Широка лъка*

чо Глухов („Борика“), Кръстьо Сарийски („Гела-2001“), Христо Балабанов („Костовица“), Духо Чурлов („Бистрица“), Красимира Савова („Широколъшка павля“) и местни жители. Откриването започна с реч на директора на ДЛ - Широка лъка, инж. Тодор Кушлев и продължи с тържествен водосвет и концерт на Национално училище по фолклорни изкуства - Широка лъка. Приветствия и поздравителни адреси към

„новодоимците“ поднесоха председателят на ДАГ доц. Стефан Юруков, кметът на община Смолян Дора Янкова, смолянският регионален началник инж. Асен Карабов, кметът на с. Широка лъка Александър Каврошилов, председателят на сдружението на собствениците на гори „Чурика“ инж. Марко Шарков. Началникът на РУГ - София, инж. Милко Христов поздрави домакините от името на всички регионални управления в страната. ¶

Леденото бедствие

На 17 ноември в района на ДДС „Витиня“ рухват проливни дъждове, придружени от гръмотевична буря, а в полунощ се появява и силен вятър. Температурите падат под нулата и започва обледеняване на клоните на дърветата. Около 5 ч. сутринта на другия ден (18 ноември, неделя) със силен трясък започват да падат дървета. Пазачите на дивечовъдната станция сигнализират и веднага са сформирани групи. Над 20 души от станцията се събират да разчистват пътя, тъй като достъпът към Витиня става невъзможен.

- Обадох се на всички, с които имах връзка, защото беше прекъснато ел. захранването, клетките на мобилните оператори не работеха, успях да се свържа с над 20 души, повиках и част от бригадите, които работят при нас, и започнахме да работим по отварянето на пътищата - разказва директорът инж. Юрий Миков. - Пътят, който стига до администрацията ни, е старият път София-Варна. За около 10-12 часа успяхме да разчистим около 2 км, да свалим дърветата от далекопроводите в административния двор. През цялото време се чуваха гърмежи като от бомби, така тре-

Фото: ©Йордан ДАМЯНОВ

в ДДС „Витиня“

щеше дървесината и падаха буковете, картина беше невероятна и изключително потискаща. Пред очите ни изчезваха едни от най-хубавите семенни букови бази в България и нищо не можеше да се направи. Бях раздвоен, трябваше да свършим работа, но и да предпазим хората, а близането в гората беше просто невъзможно. Температурите бяха минусови, за щастие не валише нито дъжд, нито сняг, но имаше много силен вятър и успяхме да стигнем до администрацията, за да поддържаме парното. Оказа се, че няма ток и вода, явно паднало дърво бе прекъснало водопровода с кореновата система. Размерите на трагедията са много големи. Като обходихме странично района, докато беше възможно да се отиде и пеша, и с коли, и с коне, по предварителни данни това бедствие е засегнало около 4500 до 5000 ха. Обследването по терена, доколкото беше възможно, и по карти показва че разрушенията са най-много по северните скадове, където се е получило най-силното обледеняване. И по картен материал, и по ЛУП запасът на тази територия гори, около 4700 ха, е 1 200 000 куб. м. Преценихме, че щетите са между 10 и 80 %, ко-

ето е бедствено положение, защото ако приемем, че дори 20 % от запаса са повредени, това означава 200 000 куб. м, което е 10-летния план за ползване на „Витиня“. Информирали сме РУТ - София, ДАГ, Гражданска защита. На първо време трябва да се направи пълна ревизия на лесоустройството и пълна промяна на ползването, а това ще ни създаде много проблеми, защото вече сме окомплектовали лесосечния фонд за 2008 г., пуснали сме обявите, очакваме търгове за дървесина, за предварителна продажба на дървесина. Щетите наистина са огромни, това е 1/4 от „Витиня“. Само пътят за почистване през билото, Витиня - вр. Мургаш, е 30 км. Но, за да започнем работа в зимните обекти, които са предвидени за сеч, и да усвояваме тези, които сега са на дневен ред заради щетите, трябва да пробием път от поне 15 км. Става дума за десетки хиляди куб. м дървесина. Чака ни една изключително тежка година.

Бел. ред.: Към края на 2007 г. са окомплектовани около 1/4 от засегнатите територии, предимно в семенните бази, на площ 513.9 ха, с дървесна маса 32 972 куб. метра. ¶

Инж. Юрий Миков сред леденото бедствие

Ц Е Н О Р А З П И С

ЗА ОРГАНИЗИРАН ЛОВЕН ТУРИЗЪМ В ДЪРЖАВНИТЕ ДИВЕЧОВЪДНИ СТАНЦИИ И ДЪРЖАВНИТЕ ЛЕСНИЧЕЙСТВА ПРЕЗ 2008 г.

РАЗДЕЛ ПЪРВИ ЦЕНИ ЗА ОТСТРЕЛ НА ДИВЕЧ

I. ЕДЪР ДИВЕЧ

1. БЛАГОРОДЕН ЕЛЕН - *CERVUS ELAPHUS L.*

Срок за ловуване:

- мъжки и приплоди - от 1 септември до 31 януари;
- женски - от 1 октомври до 31 декември.
Трофеят се заплаща на база теглото в килограми, измерен с горната челюст.
Шилар - 200 Е.

от 4.00	до 4.00 кг	600 Е	
от 5.00	до 5.00 кг	600 Е	+3 Е*
от 6.00	до 6.00 кг	900 Е	+5 Е*
от 7.00	до 7.00 кг	1400 Е	+6 Е*
от 8.00	до 8.00 кг	2000 Е	+8 Е*
от 9.00	до 9.00 кг	2800 Е	+10 Е*
от 10.00	до 10.00 кг	3800 Е	+12 Е*
от 11.00	до 11.00 кг	5000 Е	+30 Е*
от 12.00	до 12.00 кг	8000 Е	+40 Е*
	до 13.00 кг	12 000 Е	+70 Е*
	над 13.00 кг	19 000 Е	+80 Е*

***Забележка:** за всеки следващи 10 грама.
За трофеи над 230 точки се начислява до-
бавка от 10 % върху цената.

За отстреляна кошута - 150 Е.

За отстрелян приплод - 100 Е.

След 15 октомври се прави до 10 % отстъп-
ка от отстрелната такса за трофейните жи-
вотни.

2. ЕЛЕН ЛОПАТАР - *CERVUS DAMA L.*

Срок за ловуване:

- мъжки и приплоди - от 1 септември до 31 януари;
- женски - от 1 октомври до 31 декември.
Трофеят се заплаща на база теглото в килограми, измерен с горната челюст.
Шилар - 100 Е.

от 2.50	до 2.50 кг	500 Е	
от 3.00	до 3.00 кг	500 Е	+4 Е*
от 3.50	до 3.50 кг	700 Е	+10 Е*
от 4.00	до 4.00 кг	1200 Е	+16 Е*
	до 4.50 кг	2000 Е	+28 Е*
	над 4.50 кг	3400 Е	+46 Е*

***Забележка:** за всеки следващи 10 грама.
За трофеи над 200 точки се начислява до-
бавка от 10 % върху цената.

За отстреляна кошута - 50 Е.

За отстрелян приплод - 50 Е.

След 15 ноември се прави до 10 % отстъп-
ка от отстрелната такса за трофейните жи-
вотни.

3. СЪРНА - *CAPREOLUS CAPREOLUS L.*

Срок за ловуване:

- мъжки - от 1 май до 30 октомври;
- женски и приплоди - от 1 септември до 30 октомври.
Трофеят се заплаща на база теглото, изме-
рено в грамове, като за горната челюст се
приспадат 90 грама.

от 250	до 250 гр	150 Е	
от 300	до 300 гр	150 Е	+3 Е*
от 350	до 350 гр	300 Е	+4 Е*
от 400	до 400 гр	500 Е	+8 Е*
от 450	до 450 гр	900 Е	+12 Е*
	до 500 гр	1500 Е	+20 Е*
	над 500 гр	2500 Е	+25 Е*

***Забележка:** за всеки следващ грам.

За трофей над 160 точки се начислява до-
бавка от 10 % върху цената.

За отстреляна сърна - 50 Е.

За отстрелян приплод - 50 Е.

4. МУФЛОН - *OVIS MUSIMON PALL.*

Срок за ловуване:

- мъжки - целогодишно;
- женски - от 1 септември до 31 януари.
Трофеят се заплаща на база средноаритме-
тично от дължината на рогата.

от 60.00	до 60 см	800 Е	
от 70.00	до 70 см	800 Е	+50 Е*
	до 80 см	1300 Е	+150 Е*
	над 80 см	2800 Е	+200 Е*

***Забележка:** за всеки следващ сантиме-
тър.

За отстреляна женска - 50 Е.

За отстрелян приплод - 50 Е.

5. ДИВА СВИНЯ - *SUS SCROFA L.*

A. ПОДБОРЕН ЛОВ:

Срок за ловуване: целогодишно.

Трофеят се заплаща на база средноаритме-
тично от дължината на долните зъби.

от 14.00	до 14.00 см	300 Е	
от 16.00	до 16.00 см	300 Е	+10 Е*
от 18.00	до 18.00 см	500 Е	+10 Е*
от 20.00	до 20.00 см	700 Е	+15 Е*
	до 22.00 см	1000 Е	+30 Е*
	над 22.00 см	1600 Е	+60 Е*

***Забележка:** за всеки следващ милиметър.

За отстреляна дива свиня до 1 г. - 50 Е.

За отстреляна дива свиня от 1 г. до 2 г. - 100 Е.

За отстреляна женска над 2 г. - 500 Е.

За ранен и ненамерен глиган - 500 Е.

За отстрелян глиган над 125 т. по СИС се
заплащат 10 % върху цената на трофея.
От 1 май до 31 август се прави до 10 % от-
стъпка от отстрелните такси за трофейните
животни.

Б. ГРУПОВ ЛОВ (ГОНКА):

Срок за ловуване:

от 1 октомври до 31 декември.

Трофеят се заплаща на база средноа-
ритметично от дължината на долните зъ-
би.

от 14.00	до 14.00 см	300 Е	
от 16.00	до 16.00 см	400 Е	
от 18.00	до 18.00 см	500 Е	
от 20.00	до 20.00 см	700 Е	
	до 22.00 см	1000 Е	
	над 22.00 см	1600 Е	

За отстреляна дива свиня до 1 г. - 50 Е.

За отстреляна дива свиня от 1 г. до 2 г. - 100 Е.

За отстреляна женска над 2 г. и над 50 кг,
изкормена - 500 Е.

При лов на гонка такси за празен изстрел,
ранен и ненамерен дивеч не се заплащат.

6. ЕВРОПЕЙСКИ БИЗОН (ЗУБЪР) - *BISON BONASUS L.*

Срок за ловуване:

- мъжки - целогодишно;
- женски и приплоди - от 1 септември до 31 декември.

Трофеят се заплаща на база международна-
та точкова система СИС.

от 130.01	до 130.00 т	1650 Е	
от 150.01	до 150.00 т	2180 Е	
	до 170.00 т	3270 Е	
	над 170.01 т	4350 Е	

За отстреляна женска - 1650 Е.

За отстрелян приплод - 830 Е.

7. ТИБЕТСКИ ЯК - *BOS MUTUS P.*

Срок за ловуване:

- мъжки - целогодишно;
- женски и приплоди - от 1 септември до 30 октомври.

За отстрела за мъжки и женски се заплащат
2000 Е.

8. ГЛУХАР - *TETRAO UROGALLUS L.*

Срок за ловуване:

- мъжки - от 15 април до 15 май.

За отстрелян глухар се заплащат 1000 Е.

9. ДИВА ПУЙКА - *MELEAGRIS GALLOPAVO L.*

Срок за ловуване:

от 1 октомври до 28 февруари.

За отстреляна дива пуйка се заплащат 30 Е.

**При спазване на процедурите, предвиде-
ни в Закона за биологичното разнообрази-
е, за следните видове:**

1. КАФЯВА МЕЧКА - *URSUS ARCTOS L.*

Трофеят се заплаща на база кожата, неосо-
лена, измерена по международната точко-
ва система СИС.

от 300.00	до 300.00 т	4500 Е	
от 350.00	до 350.00 т	4500 Е	+50 Е*
	до 400.00 т	7000 Е	+79 Е*
	над 400.00 т	10950 Е	+200 Е*

***Забележка:** за всяка следваща точка.

2. ДИВА КОЗА - *RUPICAPRA RUPICAPRA L.*

Срок за ловуване:

- мъжки - от 1 декември до 15 януари и от
10 април до 10 май;

- женски - от 15 септември до 31 октом-
ври.

Трофеят се заплаща на база международна-
та точкова система СИС.

от 80.00	до 80.00 т	810 Е	
от 85.00	до 85.00 т	810 Е	+26 Е*
от 90.00	до 90.00 т	940 Е	+38 Е*
от 95.00	до 95.00 т	1130 Е	+65 Е*
	до 100.00 т	1455 Е	+99 Е*
	над 100.00 т	1950 Е	+130 Е*

***Забележка:** за всяка следваща точка.

3. ДИВА КОТКА

- **FELIS SILVESTRIS SCHREB** - 120 Е.

Срок за ловуване:

от 1 октомври до 28 февруари.

II. ДРЕБЕН ДИВЕЧ

1. **ЗАЕК - LEPUS EUROPEUS (PALL)** - 30 Е.

Срок за ловуване:

от 1 октомври до 31 декември.

2. НУТРИЯ

- **MIОCASTOR COYPUS MOL** - 15 Е.

Срок за ловуване:

от 1 септември до 28 февруари.

3. **ФАЗАН - PHASIANUS COLCHICUS (L.)** - 8 Е.

Срок за ловуване:

от 1 октомври до 31 януари.

4. **ДИВИ ПАТИЦИ, РАЗРЕШЕНИ ЗА ЛОВ** - 6 Е.

Срок за ловуване:

от 1 октомври до 31 януари.

5. **ГОЛЯМА БЕЛОЧЕЛА ГЪСКА**

- **ANAS ALBIFRONS (SCOP)** - 20 Е.

Срок за ловуване:

от 1 октомври до 31 януари.

6. **ЯРЕБИЦА - PERDIX PERDIX (L.)** - 20 Е.

Срок за ловуване:

от 1 октомври до 30 ноември.

7. **КЕКЛИК - ALECTORIS GRAECA CIPRIOTES (HARTERT)** - 15 Е.

Срок за ловуване:

от 1 октомври до 30 ноември.

8. ГОРСКИ БЕКАС

- **SCOLORAX RUSTICOLA (L.)** - 20 Е.

Срок за ловуване:

от 15 август до 28 февруари.

9. **ГРИВЯК - COLUMBA PALUMBUS (L.)** - 3 Е.

Срок за ловуване:

от 15 август до 28 февруари.

10. ГУРГУЛИЦА

- **STREPTOPELIA TURTUR (L.)** - 3 Е.

Срок за ловуване:

от 15 август до 30 октомври.

11. ПЪДПЪДЪЦИ

- **COTURNIX COTURNIX (L.)** - 3 Е.

Срок за ловуване:

от 15 август до 30 октомври.

12. **ТОКАЧКА - NUMIDA MELEAGRIS (L.)** - 6 Е.

Срок за ловуване:

от 1 октомври до 31 януари.

13. **ОБИКНОВЕНА БЕКАСИНА**

- **GALLINAGO GALLINAGO** - 3 Е.

Срок за ловуване:

от 15 август до 28 февруари.

III. ХИЩНИЦИ

1. **ВЪЛК - CANIS LUPUS L.** - 220 Е.

Срок за ловуване: целогодишно.

2. **ЛИСИЦА - VULPES VULPES** - 6 Е.

Срок за ловуване: целогодишно.

3. **ЧАКАЛ - CANIS AUREUS L.** - 6 Е.

Срок за ловуване: целогодишно.

4. **БЯЛКА - MARTES FOINA L.** - 6 Е.

Срок за ловуване: целогодишно.

5. **ЧЕРЕН ПОР - MUSTELA PUTORIUS L.** - 6 Е.

Срок за ловуване: целогодишно.

***Забележка:** отстрелните такси включват грането и осоляването на кожата.

IV. ДИВЕЧОВО МЕСО

1. **ЕЛЕНИ** - 3 Е за кг*.

2. **СЪРНИ** - 3 Е за кг.

3. **МУФЛОНИ** - 1.5 Е за кг*.

4. **ДИВИ СВИНЕ** - 1.5 Е за кг*.

5. **ДРУГИ ВИДОВЕ ЕДЪР ДИВЕЧ**

- 1.5 Е за кг*.

6. **ЗАЕК** - 5 Е за 1 бр.

7. **ФАЗАН** - 2 Е за 1 бр.

8. **ПАТИЦА, ТОКАЧКА** - 1 Е за 1 бр.

9. **ГЪСКА** - 1 Е за 1 бр.

10. **ГРИВЯК, ГУРГУЛИЦА, ПЪДПЪДЪК**

- 1 Е за 1 бр.

11. **ЯРЕБИЦА, КЕКЛИК И БЕКАС**

- 1 Е за 1 бр.

12. **ДИВА ПУЙКА** - 6 Е за 1 бр.

***Забележка:** за трофейни животни през брачния период - 1 Е.

За цялото животно с кожа, изкормено, без глава и крака, включително ветеринарен сертификат.

V. НЕОБРАБОТЕНИ ДИВЕЧОВИ КОЖИ ЗА ПРЕПАРИРАНЕ

1. **ЗУБЪР И ТИБЕТСКИ ЯК** - 150 Е.

2. **ДРУГИ** - 100 Е.

Забележка: в цената е включено грането и осоляването на цялата кожа или част от нея.

РАЗДЕЛ ВТОРИ ЦЕНИ ЗА ЛОВНИ УСЛУГИ ПРЕЗ 2008 г.

1. Нощувка със закуска съгласно категорията на ловната база:

- *в ловна резиденция*

- единична стая - 50 Е, двойна - 60 Е;

- *в ловен дом*

- единична стая - 40 Е, двойна - 50 Е;

- *в ловна хижа*

- единична стая - 20 Е, двойна - 30 Е.

2. Храноден:

обяд - 20 Е;

вечеря - 20 Е;

общо - 40 Е.

Към хранодена е включена консумация на безалкохолни и топли напитки. Ниско- и високоалкохолните напитки се продават по утвърден от директора ценоразпис, поставен на видно място. В деня на пристигане и заминаване клиентите заплащат реално консумираните обяд или вечеря.

3. Ловен водач за един ден - 30 Е.

4. Преводач за един ден - 60 Е.

5. Цена за групов лов за един ловец дневно - 80 Е.

6. Цена за групов лов на дива свиня без услуги за един ловец дневно - 30 Е.

7. Моторно превозно средство дневно - 40 Е.

8. Фотолов за един ден с водач - 15 Е.

9. Трансфер (място на пристигане - стопанство - място на отпътуване): за микробус и лек автомобил - 0.7 Е за км, но не повече от 300 Е.

10. Преводачът, чужд контрагент или представител на фирмата посредник, придружаващи ловеца/ловците, заплаща за храна и нощувка, съгласно наредбата за командировки в страната.

11. Придружител заплаща пълен размер на пансиона. За деца до 7 години, придружаващи ловците, не се заплаща за нощувка и храна. За деца от 7 до 14 години

се заплаща 50 % от цената на нощувката и храната.

12. Всички допълнителни услуги се заплащат по договаряне.

13. Заявка за лов се счита за потвърдена, когато услугите са предплатени в размер на 30 % най-късно до 10 дена преди провеждането на лова.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ УСЛОВИЯ

Одобрените цени са с включен данък добавена стойност.

Отстъпките за преки клиенти и комисионите за фирми посредници са както следва:

- до 5 % отстъпка - за пряк клиент (без посредници);

- комисиона в размер до 15 % - за фирма посредник;

- комисиона в размер до 10 % - за фирма посредник, която е заплатила авансово целия план за отстрел.

Договорено ловно пътуване с фиксирани дати, за което има авансово плащане, може да бъде отсрочено еднократно до три месеца, но в рамките на календарната година. Авансово преведени суми не се възстановяват, в случай че клиентът или ловният посредник не осъществи договореното ловно пътуване.

ДДС гарантира до 15 % точност при отстрела на заявения трофей (не важи за глиган). Когато разликата в гарантираната точност е над 15 %, ловецът може да откаже да придобие трофея и съответно не го заплаща.

Теглото на трофеи от благороден елен, елен лопатар и сърндак се измерва 24 часа след отстрела, почистването и извряването им. В случаите, когато този срок не може да бъде спазен, от теглото на трофея се приспадат до 5 % за влажност. ДДС могат да формират пакетни цени за селекционни програми с отстъпки от цените (услуги и отстрел) до 15 % за следните видове едър дивеч: благороден елен и елен лопатар - шилар, кошута и теле; сърна - сърндак до 250 г, женска и приплод; муфлон - муфлон до 60 см, женска и приплод; дива свиня - едно- и двегодишни прасета и до 10 % за дребен дивеч. За ранен и ненамерен дивеч от всички видове по т. I (освен при групов лов на дива свиня и индивидуален лов на глиган), се заплащат 50 % от стойността на цената на отстрелян дивеч (при трофейните според заявката).

При групов лов на гонка, в случай че през деня няма произведен нито един изстрел, цена за организация за съответния ден не се заплаща.

Пропуснатият изстрел не се заплаща от ловеца, но се записва в разрешителното за ловуване за съответния ден и в разплащателния протокол.

Изключения от настоящия ценоразпис са допустими само след одобрението им от председателя на Държавната агенция по горите.

Разглеждат се широк кръг основни въпроси, включващи възможностите за използването на натрупания дървесен запас, необходимостта да се реагира на опасностите за здравето на горите в резултат от замърсяването на въздуха с вредни емисии и ролята на горите в обвързания политически дебат за енергийните източници и промяната на климата. В същото време се предлага информация, която би улеснила вземането на решения, свързани с ролята на горите за устойчивото развитие, дават се насоки за развитие на важни нови политически средства и инструменти за устойчивото управление на горите в Европа и за координирането на дейностите, свързани с горския сектор. Горските ресурси и техният принос към глобалния въглероден цикъл.

Гори покриват 44 процента от площта на континента. На един милиард хектара, или 1.26 хектара на човек, т.е. 25 % от горите на света, се намират в Европа. Около 80 % от тези гори са в Руската федерация. За ползване са достъпни 80-90 % от горите, но само 40 % в Източна Европа.

Площта на горите в Европа продължава да се увеличава - през последните 15 години е нараснала с 13 млн. ха (колкото Гърция), което се дължи главно на залесяването на нови гори и естествена експанзия на гори върху бивши земеделски земи.

От човешка дейност са повлияни 4 % от европейските гори. От тях 70 % са класифицирани като полуетествени, близо 4 % са горските плантации, останалите 26 %, локализиран главно в Източно- или Северноевропейските страни, се смятат за неповлияни от човека. С изключение на Руската федерация само 5 % от горите на Европа не са засегнати от антропогенна дейност, а 8 % са плантации.

Прирастът достига рекордни нива и продължава да се повишава. Общият запас се оценява на 11 млрд. м³. През последните 15 години средногодишният прираст е 358 млн. м³ - еквивалентът на тоталния дървесен запас на горите на Словения, е прибавян всяка година.

Резервите от въглерод, складиран в горската биомаса, нарастват. В горите на Европа са складиран 53 млрд. т въглерод, което е увеличаване с 2 млрд. т в сравнение с 1900 г. Количеството на въглерода е по-голямо, ако се вземат предвид отпадъчните вещества и почвите в гората, но данните за тези компоненти остават неизмерими.

Здравето и жизнеността на горските екосистеми. Въпреки че качеството на въздуха в Европа се подобрява, дървесната растителност е все още в стрес. Необходимо е по-нататъшно намаляване на емисиите, за да се подобри здравето и жизнеността на екосистемите. Замърсяването на въздуха и отлаганията от сяра в почвата са намалели през последните години, но въпреки това акумулираните напоследък в почвата емисии могат да доведат до по-високи нива на азота, сулфатите и киселинност на почвите, което прави горите по-чувствителни към екологичен стрес и промени в климатичните условия. Състоянието на короните на дърветата е стабилизирано, но нивата на обезлистване в много райони са все още високи, което показва намален потенциал за преодоляване на неблагоприятни влияния. Необходимо е по-

нататъшното намаляване на свързаните емисии, за да се преодолеят критичните нива.

Горите на Европа страдат от повреди и последици от сурови бури. Горските пожари продължават да са основно предизвикателство. От 1999 г. големи повреди в резултат на бури има почти всяка година. Нараства броят на горските пожари, но общата площ на изгорелите гори не се е увеличила за периода 2000-2005 г., което се дължи главно на по-ефективните методи за гасене и мерките за предотвратяване на пожарите.

Продуктивни функции на горите.

Количеството на добиваната в Европа дървесина нараства, но остава значително под разме-

Състоянието

ра на прираста. Стабилно нараства дърводобивът през последните 10 години. Но горите нарастват с безпрецедентно висок темп, което е повече от добиваните количества, така че дървесният запас продължава да расте.

Ползите, различни от дървесината, които горите предлагат, продължават да се увеличават, но много често те не са пазарно оценени. В някои от районите на Европа приходите от тях са по-големи в сравнение с тези от продажбата на дървесина.

Горските райони на Европа са почти напълно покрити от планове за дългосрочно управление (98 %).

Биологично разнообразие в горските екосистеми.

Практиките за управление на горите подпомагат запазването на биоразнообразието. Тези практики са се променили забележимо по начини, които поддържат биологичното разнообразие чрез нарастването на дела на естественото възобновяване и преобладаващ дял на смесените насаждения. Прегриемат се мерки и за осигуряването на необходимата за развитието на гората мъртва дървесина.

По-малко от 1 % от европейските гори са доминирани от интродуцирани дървесни видове. Като се изключи Руската федерация, районите, в които доминират интродуцирани видове, са близо 4 %. В много от страните интродуцираните видове са тясно свързани с установяването на плантации.

Площта на защитените гори се увеличава и от 2 млн. ха през последните пет години достига близо 5 % от горите на континента. Около 3 % от европейските гори са защитени с главна цел запазване на биоразнообразието и други 1.7 % с главна цел съхраняване на пейзажите и специфични природни елементи. За района, обхванат от Министерската конференция, (както се изключи Руската федерация) това са съответно 8 и 10 %. В същия район тези площи са нараствали с 455 000 ха годишно през последните пет години.

Защитни функции на горите.

Повече от една пета от горите на Европа имат

ва да намалява, но също и безработицата. През 2005 г. заетостта в горската, дървообработващата и целулозно-хартиената промишленост на континента е 1.1 % от общата. Безопасността на труда се подобрява, но горските дейности остават сред най-застрашените от инциденти.

Повече от 90 % от европейските гори са открити за публичен достъп. Много археологически находки и обекти, естествени природни паметници и други обекти от културна и духовна

● Доклад от Петата министерска конференция за горите на Европа (Варшава, 2007)

на горите в Европа

Водоохранни и почвозащитни или инфраструктурни функции. Десет процента от европейските гори се управляват с предимство на водоохранните и почвозащитните функции и 11 с предимство на защитата на инфраструктурата и управлението на природните ресурси. В някои райони, предимно планинските, защитните функции са особено важни и имат превес над всички други.

Социално-икономически функции и условия.

Горите са главно публична собственост в повечето от половината европейски страни и предимно частна собственост в останалата част. Без Руската федерация близо половината европейски гори са собственост на частни лица. Броят на частните холдинги, близо 11 милиона в момента, продължава да расте, което се дължи основно на продължаващия процес на реституция и на фрагментацията поради наследяване.

Ако се има предвид собствеността на горите в Руската федерация, където горите са предимно държавна собственост, то в Европа като цяло 90 % от горите са публична собственост и 10 % са частни, но начините и формите на собственост варират в широки граници по страни и региони.

Нараства производството и консумацията на дървесни ресурси. От средата на деветдесетте консумацията на дървесина на глава от населението е нараснала, като достига 1.1 м³ през 2005 г. В същото време Европа остава главен износител на дървесни продукти (нето) за други региони (100 млн. м³ годишно). Големи количества дървесина се употребяват за енергийни цели, особено през последните години. Горските дейности, горската, дървообработващата и целулозно-хартиената промишленост заедно носят 1 % от разтежа на брутният продукт в Европа и гори по-голям процент в някои страни. Общата добавена стойност и нетните приходи от горски дейности остават стабилни.

Около 4.3 млн. души работят в горския сектор на Европа. Заетостта в горите на Европа продължа-

ва значително се намират в горите.

Горска политика и институции.

Обществото все повече участва във вземането на решения, свързани с горите. Националните горски програми са широко признат и използван в цяла Европа инструмент за управ-

ление на разнообразието от свързани с горите дейности по открит и приспособим начин. Може още да се желае по отношение на подобряването на начините и средствата за междусекторна координация и продължаващи политически споразумения за по-нататъшно развитие на Националните горски програми като ефективен политически инструмент.

Променят се институциите, свързани с горите.

Ударението се поставя върху по-нататъшното подобряване на ефективността на държавните горски организации, а също и на реорганизацията на горските изследвания. Развиват се организационните структури на частните собственици на гори. Добре функциониращи механизми на координация между различните нива на управление и на групи от поддръжници са все още рядкост.

Страните от Министерската конференция следват принципа за устойчиво управление на горите

чрез създаването на нови политически инструменти и приспособяване на съществуващите. Това се прави чрез интегрирането на устойчивото управление по систематично в законовата и регулаторната рамка, когато се преразглеждат чрез финансова подкрепа мерките, адресирани до различни страни на устойчивото управление. Полагат се усилия за развитие на свързаната с горите база от информация и подобряването на комуникацията с обществото.

Горските политики стават повече целево ориентирани, но се нуждаят от по-нататъшно подобряване.

Част от европейските страни имат за цел увеличаването на площта на горите, използването на дървесината (като суровина и за енергийни цели), подобряването на опазването на биоразнообразието и засилването на икономическата жизненост на горския сектор. В други райони политиката е насочена към смекчаването на последствията от климатичните промени, подобряването на здравето и жизнеността на горите, увеличаването на заетостта в сектора, нарастването на културната и духовната ценност на горите.

СЪВРЕМЕННА ГОРСКА ТЕХНИКА - ТЕНДЕНЦИИ В РАЗВИТИЕТО НА ДЪРВОДОБИВА У НАС

Ст.н.с. / ст. г.т.н. Динко ДИНЕВ
Опитна станция по гъбовите гори - Бургас

От 8 до 14 октомври м.г. в Австрия (Виена) се състоя международна изложба на горска техника *Austrofoma - 2007*. *Austrofoma* представлява изложение на горска техника в естествени условия, т.е. с практическо действие. Това е единствената в Австрия демонстрация на горска техника от цял свят. Акцентира се на технологии с многооперационни машини и при извоз с въжени линии.

Фирмите. Фирма *HSM* показва различни модели харвестери, форвардери и скидери, притежаващи двигатели с мощност от 130 до 200 kW. Фирма *MXT* предлага харвестери на база ескаватор с мощност от 70 до 160 kW. Фирма *Eco Log* представи харвестери и форвардери за сортиментен гърводобив. Те са прости и надеждни за експлоатация, мощни машини за основния гърводобив. Имат просто управление и обслужване, надеждност и висока ефективност. В последно време *Eco Log* предлага много добро обучение, сервиз и обслужване на машините. *Farmi* предлага лебедки, секачни (гробилни) машини, кранове и ремаркета. Навесните лебедки имат механично, електрохидравлично и дистанционно управление. Много подходящи за отгледните сечи са процесорните машини на фирма *Hupro*. Те могат да работят на склад, на извозен път и в сечищата. Процесорът се монтира на колесен трактор. Лебедката и чокерните въжета могат да привличат гърветата на разстояние 50 м, като максималният диаметър на гървото за кастрене в мястото на клоните е 40 см, а минималният - 5 см. Преместването на трактора на площадката за работа може да става чрез радиоуправление. *Valmet* предлага нова завъртаща се платформа при харвестерите, която е стабилизирана в хоризонтално положение със завъртане до 300°, много подходяща при изборни сечи. При *Valmet* е интересно да се изтъкне, че машините и частите са унифицирани за условията на гората, а не както при някои фирми, които предлагат и машини за строителството, земеделието и гр. Новост е използването на растително масло за хидравликата. Фирма *Ponsse* представи нови модели харвестери и форвардери, които превъзхождат по производителност, надеждност и икономичност. Машините са екологосъобразни, особено при сортиментните технологии.

След сливането на *Timberjack* в *John Deere*, фирма *John Deere* става световен лидер по производство на гърводобивна техника. Предлага над 40 вида машини, като технологичното оборудване е най-разнообразно спрямо другите фирми. Силно развитие в последно време имат машините за събиране, пакетиране и насичане на лесосечните отпадки за нуждите на енергетиката (биогориво). Техните машини работят в 90 страни по света. Фирма *Rottne* предлага харвестери за отгледни сечи, като разстоянието

Сн. 1. Харвестер Ponsse Ergo

Сн. 2. Форвардер Gremo 950F

Сн. 3. Късометражна въжена линия Savall 1500

между пътищата може да бъде в порядъка на 35 м. Форвардерите са със здрава конструкция, висока вместимост на платформата, много мощен и бърз манипулатор. Новост е специалният център за обучение на оператори.

Новостите, които бяха показани при различните видове машини. При харвестерите *John Deere* има манипулатори - мощни, бързи и леки за експлоатация. Притежават автоматизирани функции с цел оптимизиране на разкрояването на ценни сортименти по диаметър и дължина. *Ponsse* е много подходяща машина, с ефективна хидравлика, позволяваща едновременно преместване на харвестерната глава и крана, с дължина 10 м, достатъчно висока и за големи дървета (сн. 1). Харвестерите на *Gremo* са разработени специално за работа на слабо насипни почви, блатисти територии и големи наклони на терените. Дължи се на това, че машините са осемколесни и с нисък център на тежестта.

Харвестерните глави на всички машини имат значителни изменения. Например на *Rottne* са снабдени с 5 ролки, които могат да обхванат стъблата по цялата обиколка. Такава конструкция значително намалява триенето между дърветата и главата. *Ponsse* е с висока сила на привлекане на дърветата, отстранени са слабостите при обработване на по-кривите стъбла, при дървета с дебели клони и гр. *Ratu* използва ролково привлекане на дървото с помощта на четири подвижни ножа, както и чисто кастрене. *AFM* са с универсални харвестерни глави, които могат да се използват при добив на цели стъбла, сортименти, както за широколистни, така и за иглолистни дървета. Главите на *Waratah* са много подходящи за работа при отгледни сечи. Привлекането става с валежи със синхронизиран привод и висока степен на центриране. Потенциометърът, който е разположен на върха на кастреците ножове, и измерващото колелце много точно определят размера на диаметъра и дължината. Възможностите за обработване на дърветата са при дебелина от 100 мм до 800 мм, скорост на рязане на веригата - около 40 м/сек. и скорост на привлекане - 3.7-6.3 м/секунда.

От показаните **форвардери** при *John Deere* ефективността на манипулатора е главното условие за повишаване на производителността. Новите машини имат усъвършенствания в двигателя, които завишават мощността му с 6 %. Турбокомпресорът е с изменения в геометрията и гр. Форвардерите на *Valmet* предлагат оптимално съчетаване на технически показатели, както на товароподемност, мощност, тегло, така на ергономичност - просторни кабинни и широк обзор. Тези на *Gremo* са с товароподемност до 10 т, много добър подбор на материали, висока ергономичност и лека експлоатация (сн. 2).

От показаните въжени линии интерес предизвикват тези на фирма *Seik*, тъй като са предназначени за използване изключително в труднодостъпни места, т.е. там, където не може по никакъв начин да се проектират пътища. Максималната им товароносимост може да достигне 20 т. Другите въжени линии на *Koller*, *Unimog*, *Savall*, *Wyssen* и гр. нямат съществени изменения, с изключение на това, че някои от тях засилват вниманието си по отношение на монтажа им (сн. 3).

Комбинираните дърводобивни машини на фирмите *Konrad*, *TST*, *Koller*, *Sherpa* и гр. за извоз на цели дървета с въжена линия и тяхното обработване чрез кастрене и разкрояване все повече намират приложение в страните с развит дърводобив (сн. 4, 5). Обикновено дължината на линията не надвишава 1000 м, теглителната сила 40 kN, ско-

Сн. 4. Комбинирана машина за извоз и обработване на иглолистни дървета

Сн. 5. Комбинирана машина за извоз и обработване на широколистни и иглолистни дървета

Сн. 6. Дробилна машина Jenz HEM 360 ZA

Сн. 7. Пакетираща машина
John Deere 1490D

Сн. 8. Почистваща машина
Seppi miniforest

Сн. 9. Цепачна машина
Posch Splitmaster

ростта до 6 м/сек., с товароподем момент на крана до 250 kNm и въртящ момент до 42 kNm.

При показаните **трактори за извоз на дървени материали** няма промяна. Разнообразието се състои в различните устройства и приспособления за захващане, притегляне, повдигане, пренасяне и други операции.

Интерес представляват **дробилните и секачните машини**. *Farmi* предлага машини с производителност 5-40 м³/час с възможности за регулиране на дебелината на треските от 7 до 25 мм. Подаването на суровината става с хидроманипулатор, като дебелината на материала е до 26 см. Освен това дробилните машини могат да се използват и за вторична преработка на суровината. *Biber* са с мощност 40-80 kW и могат да преработват дърветата и клоновете с диаметър до 24 см. Има ги в два варианта - навесни и прикачни. Известно е, че *Bruks* е лидер по преработване на дървесни отпадъци. Произвежда подвижни и стационарни дискови и барабани дробилни машини с производителност до 300 м³/час. В последно време освен за дробене произвежда машини и за самото сортиране на треските, както и сушилно оборудване за преработване на биомаса. Подобен тип машини имат и фирмите *Crambo*, *Chippro* и други. *Jenz* преработват дребноразмерни и много едри лесосечни отпадъци чрез електрическо захранване или дизелови двигатели. Производителността им варира от 60 до 100 м³/час (сн. 6).

По отношение на **усвояването на биомасата** за нашата страна интерес представляват машините на *John Deere* за пакетиране на лесосечни отпадъци (сн. 7). Принципно действие се състои в пакетирането им чрез специално устройство, което формира сравнително добра компактност на пакета. Процесът е непрекъснат, без ограничение на дължината и типа на пакетираните материали. Оформянето на пакета с връзването му е напълно автоматизирано. Обемът на 1 пакет е 0.7 м³ в зависимост от материалите. Пакетите могат да се използват без предварително насичане или след това за получаване на ел. енергия или за отопление. Енергията получена при изгаряне на 1 пакет е еквивалентна на 1 mW.

Бяха показани и машини на фирмите *Seppi*, *Ahwi*, *Holzer*, *Gutzwiller* и др. за **възстановяване на площите след сечта и осветленията** (сн. 8). Машините са разработени по такъв начин, че максимално да защитават почвата и горската среда.

В Европа все повече се развива производството на **машини за добив и преработка на лесосечни отпадъци** за отопление и за нуждите на енергетиката (фирмите *Binderberger*, *Posch*, *Westtech*). Предвижда се през следващите 5-10 години два пъти да се увеличи добивът на електроенергия от дървесни отпадъци. В т.ч. интерес представляват и показаните цепачни машини на фирмите (сн. 9). Освен традиционните обект на демонстрации бяха и такива, при които се използва хидравличен кран. Комбинираните машини за рязане и цепене ще намират още по-добро приложение при преработката на дървесните материали за получаване на топливо и електроенергия.

В заключение трябва да се каже, че състоянието на дърводобива е пряко зависимо от създаването на съвременна материално-техническа база. Конкретно при усвояване на лесосечните отпадъци е необходимо да се изяснят технологичните аспекти за производство на трески, пелети, брикети и др.; нормите и нормативите за продуктите; да се направят целесъобразни за нашата страна предложения за подходяща техника и оборудване.

На 29 ноември м.г. в ДДС „Витошко-Студена“ се състоя първата пресконференция на Държавната агенция по горите, на която беше представено настоящото ръководство: заместник-председатели, главен секретар, началник и съветник на Консултативния съвет към председателя на ДАГ, директорите на дирекции в Агенцията. Председателят на ДАГ доц. Стефан Юруков изнесе презентация на тема

гика;

- Ограничаване на ерозионните процеси в ДГФ и възстановяване на горските култури и съоръжения, повредени от природни бедствия - 3627 гка противоерозионни залесявания;

- В изпълнение на националната програма „Възобновяване и опазване на българската гора“ за трудова заетост на безработни лица на социално подпомагане са изразходва-

документи, насочени към увеличаване на административна и наказателна отговорност за нарушения и престъпления в горите, по-добро взаимодействие с други институции, подобряването на организацията на работа, по-висока професионална квалификация на служителите и техническо обезпечаване на дейността.

В резултат на извършената работа са направени 133 803 проверки, кон-

статирувани са 8401 нарушения, съставени са 7095 акта за установяване на административни нарушения, издадени са 41 осъдителни присъди, запечатани са общо 149 обекта за преработка и търговия с дървесина. Очертават се тенденции към намаляване на броя на актовете през последните три години и намаляване на общото количество дървесина по актове - с 37 % спрямо предходния период.

2007 г. бе отбелязана като особено тежка с над 510 пожара само през периода януари-март, на площ над 66 000 гка. Преките щети от горски

пожари за 2007 г. възлизат на над 21 млн. лева. При сравнение за периода 2000-2007 г. най-голям брой пожари и опожарени горски площи са отчетени през 2000 г. - 1710 броя, на 574 062 гка, и през 2007 г. - 1478, на площ почти 430 000 гка. Важен акцент в презентацията бе създаването на Държавната агенция по горите и промените в съответните нормативни документи. Представена бе новата структура на управление, при която ДАГ, регионалните дирекции на горите и специализираните териториални звена на ДАГ, запазват статут на юридически лица, които осъществяват държавно-властнически правомощия. Броят и статутът на държавните дивечовъдни станции, създадени със ЗЛОД като държавни предприятия по чл. 62, ал. 3 от ТЗ, се запазва. ¶

Перспективи за развитие на горския сектор

Ръководството на ДАГ (отляво надясно): инж. Илия Симеонов - зам.-председател, инж. Йордан Радославов - зам.-председател, доц. г-р Стефан Юруков - председател, инж. Росен Попсадов - зам.-председател, инж. Валентина Маринова - главен секретар, Митко Михайлов - началник на Консултативния съвет към председателя на ДАГ

„Перспективи за развитие на горския сектор“. На медиите бяха припомнени общите данни за площта, лесистостта, годишния прираст и ползване и общия запас на горския фонд, както и разпределението на горите по видове собственост и функции. Бяха изнесени данни за разпределението на горската площ в ЕС, където лесистостта е средно 31.1 % (в България тя е 33 %).

Отчетено беше извършеното към момента в направлението *възобновяване и залесяване*:

- При производство и търговия с горски репродуктивни материали въвеждане на изискванията и документите, произтичащи от хармонизацията на българското законодателство с това на Европейския съюз;

- Приоритетно залесяване на невъзобновени сечища, унищожени от пожари и съхнене на гори - 14 401

ни 14 737 млн. лева.

Беше представена динамиката на добива на дървесина за периода 1997-2008 г.:

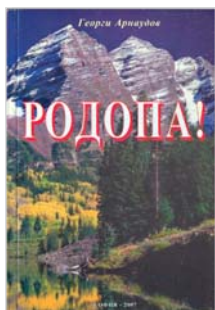
- Общ размер на действителното ползване през 2006 г. - 5.991 млн. куб. м (лежача маса);

- Тенденция на нарастване на размера на ползването от 4.3 млн. куб. м (2002) до 5.991 млн. куб. м (2006);

- Нарастване на ползването в негържавните гори от 700 хил. куб. м (2002) до 1.8 млн. куб. м (2006).

По годишно ползване на горите в ЕС в процент от годишния прираст България е на 18-то място с около 50 %. Водещи в това отношение са страни като Белгия (над 80 %), Чехия, Португалия, Холандия, Полша (над 70 %).

В направлението охрана на горите, дивеча и рибата бяха посочени основните промени в нормативните

Г. Арнаудов. Родопска, ЕТ „АРИО-Валери Спасов“, София, 2007, 110 с.

Сред селищата, чиято история заслужава внимание, едва ли са много тези, които имат така добре документирана памет, като Хвойна. В много голяма степен това се дължи на родолюбивия лесовъд и талантливия разказвач Георги Арнаудов. От неговата шеста книга научаваме, че той е продължител на една добре развита в това китно родопско кътче краеведска традиция. Авторските текстове, писани по различно време, след това допълвани и редактирани, внушават с неподправена емоционалност дълбоката привързаност към родното гнездо: Искрата на Възраждането, Рупчос и управлението на Тъмрашлиите, От катъра до камиона..., Основателят на Нареченските минерални бани, Никола Жалов - първият историк и краевед от Ропката, Родоизследователят - фолклорист от Хвойна, Стари обичаи - строеж на къща в Рупчос, Семейни ритуали от миналото - това са теми за бита и историята на Хвойна. От присъщия интерес към гората и доброто познаване на тази материя са породени останалите очерци - Великата българска гора, Горски спорове и съдебни дела в миналото, Одисеята на Родопските лесничей, Частните гори в Родопите, Общински гори и общински лесничейства. Своеобразна лирична рамка са стихотворенията, с които започва книгата: „Селото“ от Константин Величков и „Хвойна“ - на известния поет на Родопите Никола Гигов, и отбраните родопски народни песни, с които завършва. „Ако родопският регион Рупчос може вече да се похвали със своя писана история, то заслуга за това има тази шеста поред книга на Георги Арнаудов“ - е оценката на Валери Спасов - издателя на тази родолюбива книжица.

IN MEMORIAM

На 14 януари почина инж. Георги Иванов Арнаудов.

Роген на 20 август 1923 г. в рогонското село Хвойна.

Завършва лесовъдство в Софийския университет през 1949 г. и започва работа като лесничей в ГС - Класура, а от 1956 до 1960 г. работи в ГС - Розино. През 1960 г. става главен инженер, а по-късно директор на ГС - Старосел, Пловдивска област. От 1970 г. е главен специалист по залесяване в Горскостопанския комбинат в Пловдив, където се пенсионира след тридесет години служба на най-свидната си любов - гората.

Приносът на лесовъда Георги Арнаудов е в създаването на горските култури в подножието на Средна гора и Стара планина, умелото провеждане на сечи за съчетаване на естественото с изкуственото възобновяване, залесяването на обширни безлесни площи, застрашени от ерозия. Като главен специалист умело ръководи горесителното дело в Пловдивския регион. За заслуги в горското стопанство е награден със златен „Орден на труда“.

От 1989 г. издава 6 книги, посветени на своя роден край - Рупчос, и Родопите, като последната му книга „Родопска!“ излезе от печат в края на м.г., а над 90 са неговите статии, публикувани в периодичния печат.

Инж. Георги Арнаудов бе дългогодишен сътрудник и приятел на сп. „Гора“.

Поклон пред светлата му памет!

Добра печалба от нискокачествена и евтина суровина!

SLP

ЛИНИЯ ЗА ПРЕРАБОТКА НА ТЪНКИ ТРУПИ

- Четири банцизи
- Транспортна система
- Диаметър на тропите 100-400 мм
- Дължина на тропите 900-3600 мм
- Тесни банцигови ленти
- Нисък разход на енергия при производството
- Машините могат да се доставят поотделно

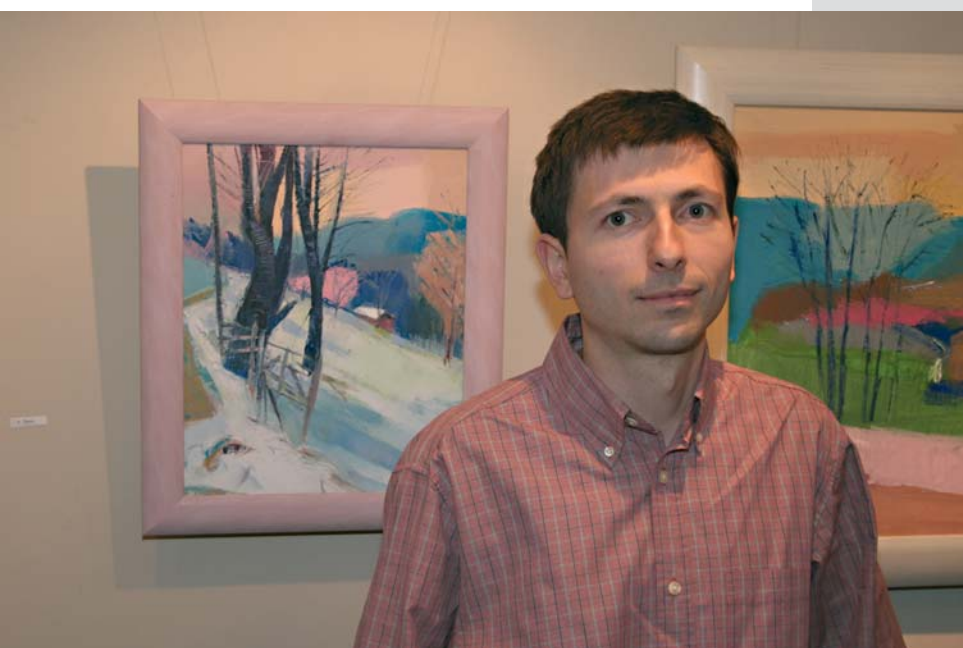
Сдвоен вертикален банциг ■
Единичен вертикален банциг ■
Хоризонтален делителен банциг/листоч ■
Заръбващ циркуляр ■

www.wood-mizer.eu

W
by Wood-Mizer

Екотехпродукт ООД
София, ул. «Ф.Ж.Кюри», 79, бл. 314, ап. 8

тел.: 02/865 78 02, 963 16 56, факс: 02/963 25 59
e-mail: ecotech@nat.bg

Изложби

Реалното и извън него

В края на ноември и началото на декември м.г. софийската галерия „Бохем“ представи изложбата живопис „Реалното и извън него“ на тримата художници Пламен Александров, Веселин Шахънов и Георги Петров. Обединява ги изкуството, приятелството и... Лесотехническият университет.

Доц. Пламен АЛЕКСАНДРОВ е преподавател в катедра „Парково и ландшафтно строителство“ и участва в 9 самостоятелни и колективни изложби във Варна и София.

Веселин ШАХЪНОВ е асистент в същата катедра, има 5 самостоятелни експозиции в София, Чепеларе и Балчик, както и участие в 6 колективни изложби в София и Варна.

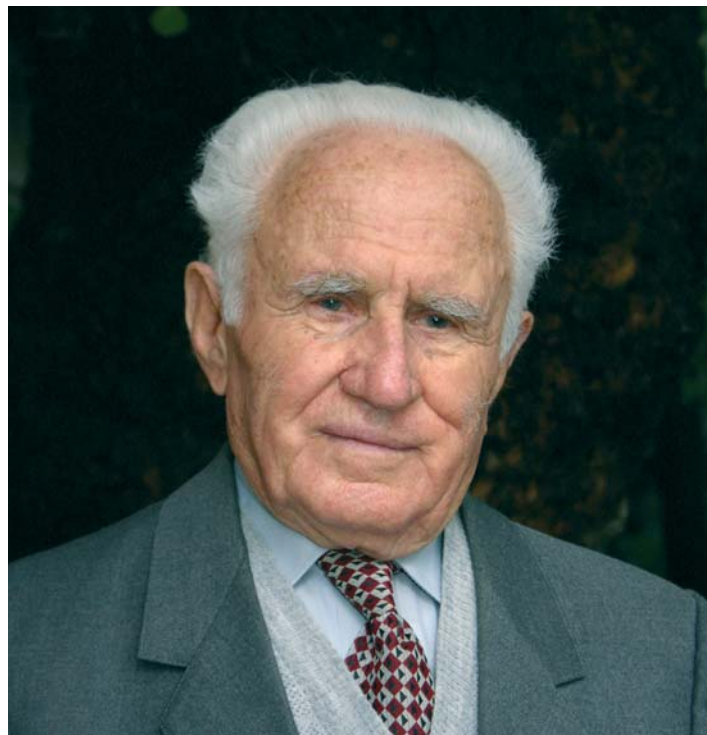
Георги ПЕТРОВ е завършил специалност „Горско стопанство“ в Лесотехническия университет. Представял се е 20 пъти самостоятелно пред публика в Добрич, София, Варшава, Будапеща, Париж, Виена, Братислава и други, както и 4 пъти в колективни изложби в София, Мюнхен и Париж.

Гост на редакцията

Роден е на 13 ноември 1919 в с. Борован, Врачанска област. През 1942 г. завършва лесовъдство в Агрономо-лесовъдния факултет на Софийския университет. Има второ висше образование по политология. През 1945 г. отива лесничей (директор) в Кости, където работи една година. След това последователно е директор на ГС - Малко Търново, зам.-началник на Окръжно управление на горите - Хасково, директор на Дирекция „Стопанисване“ в структурите на централното горско ведомство, директор на „Агролеспроект“. През 1967-1974 г. е генерален директор на стопански обединения към централната горска служба. От 1974 до 1979 г. е зам.-министър на горите и горската промишленост. Завършва трудовата си дейност като председател на ЦК на Профсъюза на работниците от горите и горската промишленост през 1987 година.

Един от активните създатели на съвместния дърводобив на територията на Република Коми и участва в подписването на Спогодбата между двете страни. Известен е приносът на инж. Въчовски като автор на много статии и книги, свързани с развитието на горското стопанство у нас.

Съпругата му е била учителка. Имат син - доктор на математическите науки, който живее и работи в САЩ, и дъщеря - строителен инженер с бизнес в България, както и шестима внуци.

Лесовъдът инж. Христо Въчовски:

- Г-н Въчовски, какво определи Вашата насоченост към лесовъдската професия?

- Първоначалното ми намерение бе да следвам химия. Когато през 1938 г. завърших Врачанската гимназия, знаех, че имам три избора - химия, медицина и лесовъдство, защото в тези специалности приемаха само с отличен успех. Но аз, като дете от бедно семейство, си мислех и за това къде най-бързо ще мога да започна работа. Така взехте натежаха в полза на Агрономо-лесовъдния факултет. През първата година все още размишлявах за избора си, но след това се увлякох по преподаваните дисциплини и колебанията изчезнаха. Особено ме привлече в лесовъдството тогава биологичният аспект. Дори неведнъж ми идваше наум речта на врачанския лесничей, който слушах като гимназист по случай празника на гората, и си представях деня, в който ще стана един добре подготвен лесовъд, призван да работи за горите според науката.

- Като поглеждам годината - 1945, в която започвате работа като лесничей в странджанското село Кости, не мога да не попитам каква е била системата на управлението в горите преди 62 години?

- В горското стопанство след 1934 г. е изградена една изключителна и ефективно действаща структура на

Човек със
знание и опит
може да
създава не по-
лоши гори от
природата

управление, със строг ред и дисциплина. В Малкотърновското горско стопанство, на което бях директор през 1946-1949 г., имаше 14 щатни служители, от които един лесовъд - директорът. Аз давам положителна оценка на лесовъдството и управлението на горите от този период, края на който заварих и аз. Когато вече бях окръжен началник на горите в Хасково, което включваше и Кърджалийския район, видях огромни безлесни територии. Именно тогава разбрах пред каква мащабна работа се изправя българският лесовъд, непозната в практиката на страната - масови залесявания,

които достигнаха до 100 000 дка годишно. Това съответно изискваше абсолютно нов ред в управлението на горските дейности.

- Яви ли се това като противоречие между вас - младата генерация лесовъдци, и старата лесовъдска школа, с идеите на която сте били закръмени тогава?

- Новото, което ние вкарахме в лесовъдската наука и практика, е постановката за активно въздействие върху възпроизводствените процеси в гората. Нашата нова теория бе плод на извършеното усилено ползване в горите. Когато моето поколение започваше работа, повече от 1/3 от горите бяха в лошо състояние и с ниска продуктивност. За да се възстановят и да могат да задоволяват нуждите на развиващото се национално стопанство, през 1958 г. бе разработена първата програма за увеличаване на продуктивността на горите. За да може един ден (а тоя ден дойде), да се пожъне добра реколта. Разбира се, и по естествен път гората би пораснала, но много-много по-бавно, по-несигурно. Именно затова нашата цел бяха масовите залесявания. Първо на незалесените площи, а след това и в реконструкциите на онези гори, които даваха незначителен прираст 1 кубик на хектар. С тези залесявания сме дали на България около 4 млн. куб. м годишен прираст допълнително. И с основание се гордеем с това постижение. След години се оформи цялата стратегия за развитие на горското стопанство, която се базира на философията, че лесовъдът трябва да въздейства върху гората и да използва нейните потенциални производствени и природозащитни възможности. Това е и моята философия: човек със знание и опит може да създава не лоши гори от тези, които създава природата.

- В последното десетилетие на XX в. сте станали свидетел и на отричане на това дело като постижение?

- Да, но мисля, че ще дойде време, предполагам до 10-20 години, когато ще настъпи преоценка на масовото създаване на нови гори, и то в положителна насока. Има един общ икономически принцип - максимум продукция от единица площ, който произтича от ограничеността на територията на нашата планета Земя. Уверен съм, че отново ще се върнем към разбирането, че всяко парче горска площ трябва да дава максимална продукция, преди всичко на дървесина и кислород.

- Така и така, преминахме към прогнозите, в които е Вашата сила, каква според Вас е перспективата за горите в близките 10-15 години?

- Най-новата ми книга, излязла през 2007 г. - „Прогноза за потребление, производство и добив на дървесина и дървесни продукти през периода 2005-2025 г.“ дава изчерпателен отговор в това отношение. Ето една конкретна прогноза - иглолистната дървесина ще бъде дефицитна, а значи и по-скъпа. Нашата страна, каквото и да прави, през следващите 30 години не може да догони Европа по вътрешен брутен продукт. Т.е. богати скоро няма да станем, значи няма да ни е по джоба и вносът на дървесина.

- Откъде у Вас тази склонност към проследяване на развитието не само в лесовъдски, но и в икономически аспект.

- На шега ще отговоря: „Защото майка ми е от Габро-

во“. А сериозно - за това до голяма степен тогава ми повлия немското лесовъдство. Четейки и изучавайки принципите му, когато бях на специализация в Германия, виждах, че в основата на горскостопанската политика е положена икономиката. Но най-вече повлия работата ми в „Агролеспроект“. Защото именно лесоустройството е тоя дял от лесовъдството, където в най-широк аспект се разглеждат проблемите на горското стопанство, и то в най-пряка връзка с икономическия ефект. На това отношение се научих и решавайки проблемите, които възникваха при работата ми в централното горско управление.

- Вие сте един много продуктивен автор на книги и статии по актуални за лесовъдството проблеми. Днес това не е характерно за младото поколение.

- Повечето лесовъдци от моето поколение имат афинитет към писането. Ние наистина се вълнувахме и се чувствахме съпричастни към проблемите, независимо на каква длъжност и на какво място сме работили. Пристъпвайки към написването на „Горската политика и развитието на горското стопанство“, имах вече основа от предишната ми книга „Горите и горското стопанство на България през XX век“, да направя една историческа оценка на събитията, да формулирам принципите, протичали в горите в продължение на един цял век, а не да излагам на тази основа само справочни факти.

- А не се ли уморявате, не сте ли си казвали: стига толкова, написал съм достатъчно?

- И това съм си казвал, като приключа поредната книга или статия: тази ще е последна. Един месец след приключването продължавам да мисля върху съвременните проблеми на горското стопанство и започвам отново. Сега пак ме вълнуват икономическите проблеми, които напоследък са недооценявани, както и т.нар. царски гори. И... сядам пред компютъра. Но, вероятно, е време да спра.

- И за това, че сте изучили новата технология след 80-годишната си възраст, също получавате нашите адмирации. Може би така Ви е по-лесно да общувате и с внуците си - в чужбина?

- Ние с жена ми сме много щастливи. Децата ни израснаха достойни и добри хора. Много ученолюбиви и амбициозни са и нашите внуци. От време на време посещавам многолюдното семейство на сина ми Иван в американския град Сан Диего. С внуците, разпръснати по света, наистина общувам чрез интернет. А нашата гъщеря - Дарина, е много грижовна към нас и не усежда самота или нужда от нещо.

- Вие сте жизнен и здрав човек за възрастта си. На какво дължите това?

- Майка ми и баща ми не са живели дълго, може би поради трудностите. Но имам по-далечни чичовци в рода си, които са прехвърляли стотите години. От дете имам нагласа за постоянен труд, никому не завиждам, учех се от най-доброто и съм се стремил да го надминавам, за пример са ми били и предприемчивите и преуспели хора, хора с постигнати цели. Почти не употребявах алкохол, не ям солено и сладко. Ако това са някакви „тайни“, то те не са трудни за изпълнение.

С госта разговаря Светлана БЪНЗАРОВА

*Фотоконкурс
„Старейшините“*

Дъбовете от Мораска

В изоставеното село Мораска, на територията на Държавно лесничейство - Кресна, (гробнищния парк) се намират няколко дървета от зимен дъб (*Quercus Petrucea*), като рекордът е на 450-годишния дъб с обиколка 3.42 м и височина 17 м.

Снимките са на
Михаил МИХАЙЛОВ

СЛБ почете своите дълголетници

На 18 декември 2007 г. Дружеството на ветераните лесовъди проведе традиционното си годишно събрание, на което бяха почетени юбиларите.

Отляво надясно, седнали: инж. Васил Тодоров (90 г.), инж. Никола Маринов (80 г.), ст.н.с. I ст. Кръстан Кръстанов (80 г.), инж. Трифон Тарасиев (80 г.); прави: инж. Лазар Пандев (75 г.), проф. Константин Аспарухов (75 г.), ст.н.с. I ст. Цвета Найденова (75 г.), инж. Александър Арсов (75 г.), инж. Борис Бузов (75 г.), инж. Александър Александров (75 г.)

На 1 ноември 2007 г. се проведе осмата среща на собствениците на банцизи и груго оборудване от американската фирма Wood-Mizer в България. Тази година „Екотехнпродукт“ ООД, официален представител на фирмата, организира срещата специално за своите клиенти от Северна България.

Събитието започна в цеха на „Вита 02“ ЕООД - Тетевен. Гостите имаха възможност да видят в действие някои нови продукти на фирмата, да обсъдят актуални проблеми и да получат индивидуални консултации от специалисти. Най-голям интерес отново предизвика най-мощният и производителен банциз на Wood-Mizer - моделът LT 300. Той отговаря в най-голяма степен на изискванията на предприятията с голям обем на производство, оборудван е с най-голямата режеща глава и има най-бързата хидравлика от досега произвежданите банцизи Wood-Mizer. Новият и най-интересен продукт за 2007 г. е линията за преработване на тънкомерна дървесина. Проектирана специално за тази цел, тя пести енергия, дървесина и най-вече човешки труд. Основните модули в отделните машини, както и лентите, са същите, каквито са при добре познатите хоризонтални банцизи, което улеснява значително поддръжката на машините и заточването на лентите, особено във фирми, които вече имат опит с тези машини. Голямата инвестиция на фирмата през тази година - близо 4 млн. USD - е в строителството на нов цех на 2400 м² за производство на ленти. Бързото нарастване на продажбите на банцигови ленти кара фирмата днес да гледа на производството на този продукт като на самостоятелен сериозен бизнес. На срещата бяха показани образци от всички видове ленти, които фирмата предлага, включително за много твърда и замръзнала дървесина.

На следващия ден се проведе и първият практически семинар „Технологии за сушене на дървесината. Иновации за сушилната

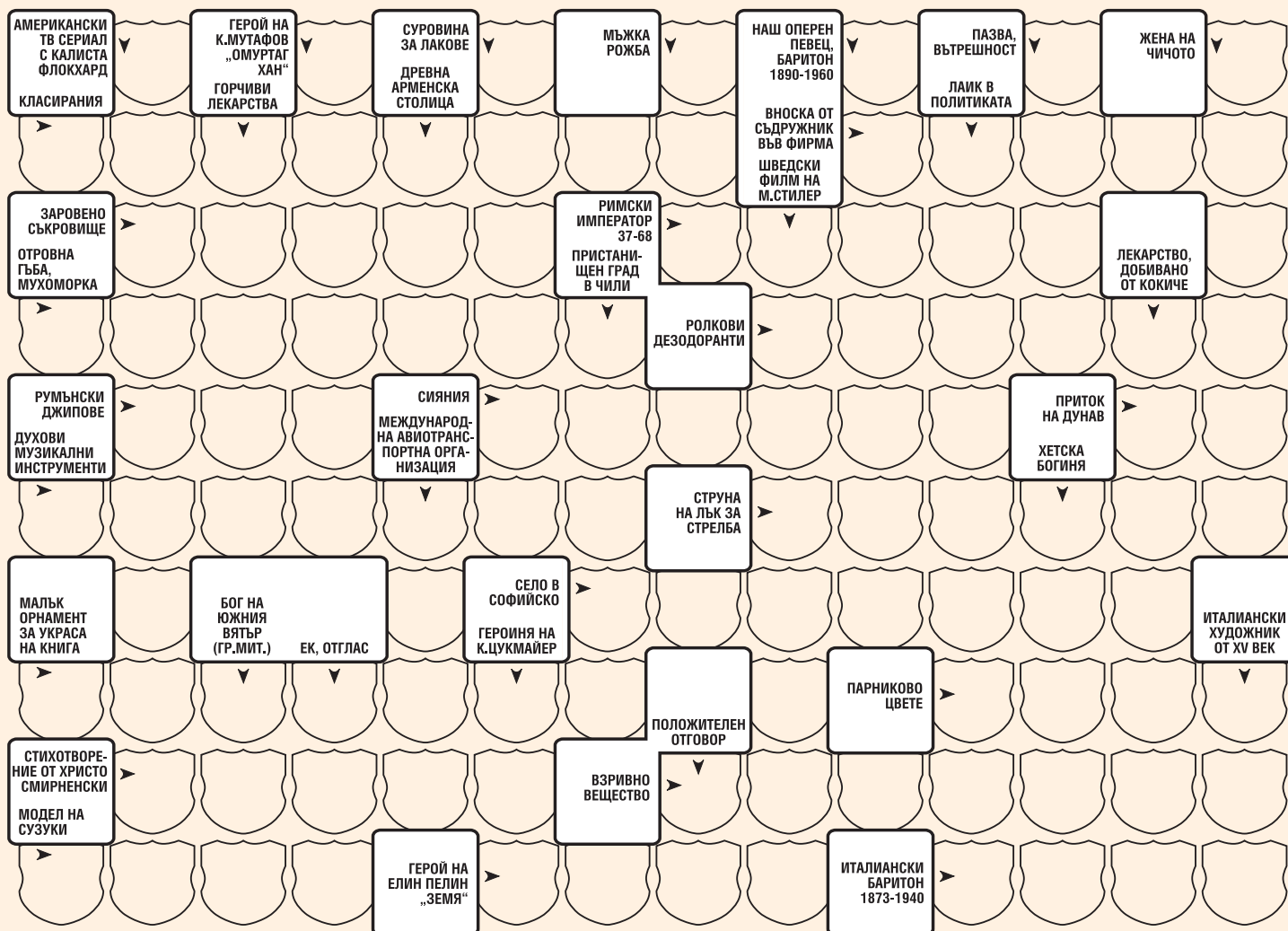
Осма среща на собствениците на оборудване от фирмата **Wood-Mizer** в България

техника“ със специалисти от италианската фирма „Инкоплан“, чиито представител за България е също „Екотехнпродукт“ ООД. Специално за събитието гойдоха президентът на фирмата „Инкоплан“ - Клаудио Сосай и мениджърът по продажбите за Източна Европа - Матео Падован. Те направиха мултимедийна презентация на съвременните технологии за сушене на дървесина, прилагани от фирмата. Безспорно най-широк интерес предизвика една нова и непозната в практиката досега разработка на фирмата за регулиране на скоростта на движение на въздуха в камерата на базата на реалните и стойности на входа и на изхода от пакетите с материал с помощта на ултразвуково устройство. В същото устройство е интегрирана и системата за измерване на равновесната влажност на дървесината в камерата. Използването на тази нова разработка в практически условия при сушенето на дъбови дъски с дебелина 30 мм в една средно голяма сушил-

на камера от около 40 м³ във фабрика за подови настилки в Италия е довело до икономия на електрическа енергия на стойност 400-500 евро от едно зареждане. При цената на електрическата енергия в България може да се очаква икономия от 300-400 лв. при едно зареждане. В семинара взеха участие и преподаватели от Лесотехническият университет - София, които отбелязаха важността на предоставената информация. Представителите на поканените фирми, главно за производство на мебели, се запознаха с работата на сушилните камери на „Инкоплан“ и възможностите за наблюдаване, регистриране и управление на процеса на сушене в цеха на „Вита 02“ ООД, дъщерна фирма на „Екотехнпродукт“. Беше дадена възможност на специалистите да получат и индивидуални консултации.

Организаторите оцениха като особено успешен този първи семинар и обещаха да се превърне в традиция.

Цветелина СИМЕОНОВА

РЕЧНИК: АМАНИТА, АРИКА, АСАНОР, ДОНАРИТ, НОТ

СТЕФАН КРЪСТЕВ

ОТГОВОРИ НА КРЪСТОСЛОВИЦАТА ОТ БРОЙ 10/2007:

ВОДОНАВНО: Ива. Ам. Гора. Габър. ТУ. Ов. Кестен. Ела. БТК. Шума. АП. Араб. Липи. Ра. Сабо. Саи. Онда. Борика. Нари.

ОТВЕСНО: Почести. Ивано. Рес. Кап. Бор. Паста. Пищови. „Те“. АК. Игин. СС. Ват. Таг. Абак. Лион. Пролеша. Воин. Велур. Анна. Ат. Дамар. Дар. Мура. Абака.

Саморасляци

Старият горски бай Нено Балканджията споделя с приятели:

- Крайно време е да си извадя ловен билет!
- Но ти не си ловец!
- Аз не съм ловец, но жена ми е истински звяр...

Неновица:

- Подавам молба за развод!

Нено:

- „За“ съм! И с двата рога...

- Къде ми е зеленият пуловер? - пита Нено жена си.
- Няма го.
- Как така го няма?
- Изхвърлих го...

- В рег ли си?

- Беше стар и ужасен, не беше за пред хората вече...
- Какви ги говориш? Пет години беше хубав и изведнъж ужасен?!

Неновица коментира статия:

- Във вестника пише, че учените са открили метод, който удължава живота на човека до 150 години.
- Ако бях ерген, задължително бих се възползвал - отвърща Нено.

Бай Нено, пак поокъснял, се прибира вкъщи. Неновица го посреща на вратата и започва да крещи:

- Трябва да съм била глуха и спяла, когато съм се омъжила за теб!
- Да, ама сега не си! Виждаш ли от колко много заболявания съм те излекувал...

„Хускварна“ с нов магазин

От края на 2007 г. „Хускварна - България“ посреща своите клиенти в нов магазин и изложбена зала. В красивата сграда, намираща се на бул. „Андрей Ляпчев“ № 72, магазинът, разположен на площ 1400 м², отвори врати с водосвет и в присъствието на много гости на 14 декември. Офисът, магазинът, складът и сервизът на „Хускварна“, както и обширният паркинг, ще са на едно място, в което да закупите, да поръчате, да направите професионална резачна машина, техника за рязане на дървесина и най-разнообразни машини за горското стопанство, парковете и градините, ще бъде не само удобство, но и удоволствие. От една година „Хускварна - България“ предлага и строителни и пътнотроителни машини на фирма „ДИАС“.

*С пожелание за здрава,
спорна и щастлива
2008 година!*

ХУСКВАРНА БЪЛГАРИЯ ЕООД

София 1797, ж.к. „Младост“ - 2
бул. „Андрей Ляпчев“ 72
тел: 02 /8099411,
факс: 02 /8099413,
www.husqvarna.bg
e-mail: info@husqvarna.bg